

## Nálezy z doby římské ze Dřenic (okr. Chrudim)

Die Funde aus römischer Kaiserzeit aus Dřenice (Bez. Chrudim)

František J. Kašpárek

### Abstrakt

Príspevek prináša vyhodnocení nálezů z povrchových prospekci, které se systematicky prováděly u Dřenic (hlavně na parc. č. 133/1, 133/2, 133/3, 141, 142) od roku 1967 do roku 2012. Tato kolekce nálezů nám doplňuje mapu osídlení z doby římské v mikroregionu, který je označován jako „Mikulovická planina“.

### Abstract

The article is about evaluation of the archaeological evidence from surface prospecting, which was realized at the end of the last century and at the beginning of 21st century. Artifacts are stored in the Museum of East Bohemia in Hradec Králové and East Bohemia museum in Pardubice. This collection of findings complements us map of the settlement from the Roman period in the microregion so called “Mikulovická planina”.

**Klíčová slova:** východní Čechy – sídliště – doba římská – keramika – přeslen – bronzová spona – mince

**Key words:** East Bohemia – settlement – Roman Period – pottery – spindle whorl – bronze fibula – coin

## Úvod

Níže uvedené nálezy z doby římské z Dřenic<sup>1</sup> pochází z povrchových prospekci uskutečněných na konci minulého století a v první třetině 21. století. Sledovaná poloha se rozkládá přibližně 7 km jihozápadním směrem od Pardubic ve výšce 250 m n. m. (obr. 1). Nejbližší vodní zdroj představuje Markovický potok. Tento tok se vlévá do řeky Bylanky. Lokalita je od řeky Bylanky vzdálena jen cca 400 m (obr. 2). Naleziště můžeme najít na mapě 1 : 10 000, list 13-42-12, 173:378 mm od západní a jižní sekční čáry. Na lokalitě byly nalezeny první keramické fragmenty z doby římské již v roce 1967. Další povrchová prospekce provedená v roce 1973 rozšířila tuto sbírku námi sledovaného období o další keramické kusy. Poslední přírůstky z minulého století, které můžeme zařadit do doby římské, pochází z povrchové prospekce uskutečněné v roce 1985 (Sigl – Vokolek 1986, 11; tíž 1987, 45). Povrchové sběry byly také prováděny na sledované lokalitě v 80. letech 20. století T. Čurdnou,

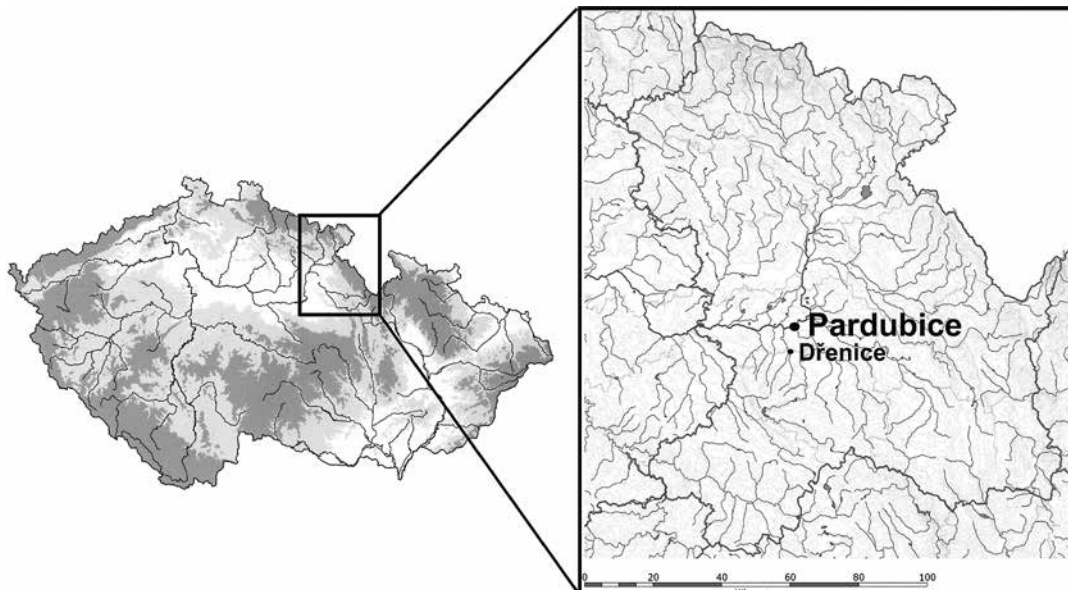
který byl zaměstnancem dnešního Východočeského muzea v Pardubicích. Z těchto akcí pochází nepočtený materiál z doby římské. Sledování naleziště pokračovalo dále v rámci povrchových prospekci každoročně od r. 2008 do r. 2012. Posledně jmenované akce přinesly další nálezy z doby římské, tyto artefakty jsou rovněž uloženy ve sbírkách Východočeského muzea v Pardubicích.

### Vymezení pojmu tzv. „Mikulovická planina“

Název „Mikulovická planina“ vznikl na počátku 20. století (Rosůlek 1903–04, 9), ale nejde o pojem geografický či tektonický. Tímto termínem bývá tradičně v prostředí východočeské archeologie označováno území mezi Pardubicemi a Chrudimí (obr. 3).

Ve zkoumané oblasti se nachází celkem sedm nalezišť z doby římské: Blato (Motyková-Šneidrová 1963, Jílek 2008), Dřenice (Sigl – Vokolek 1986, 11; tíž, 45), Dražkovice (Sedláček 2006, Sedláček a kol. 2008, Kašpárek 2015), Ostřešany (Kašpárek 2009), Mikulovice (Sed-

<sup>1</sup> Děkuji V. Vokolkovi a J. Siglovi za poskytnutí nálezů k publikaci.



Obr. 1 Dřenice, okr. Chrudim. Poloha obce v rámci východních Čech. – Abb. 1 Dřenice, Bez. Chrudim. Die Lage der Stadt im östlichen Böhmen.



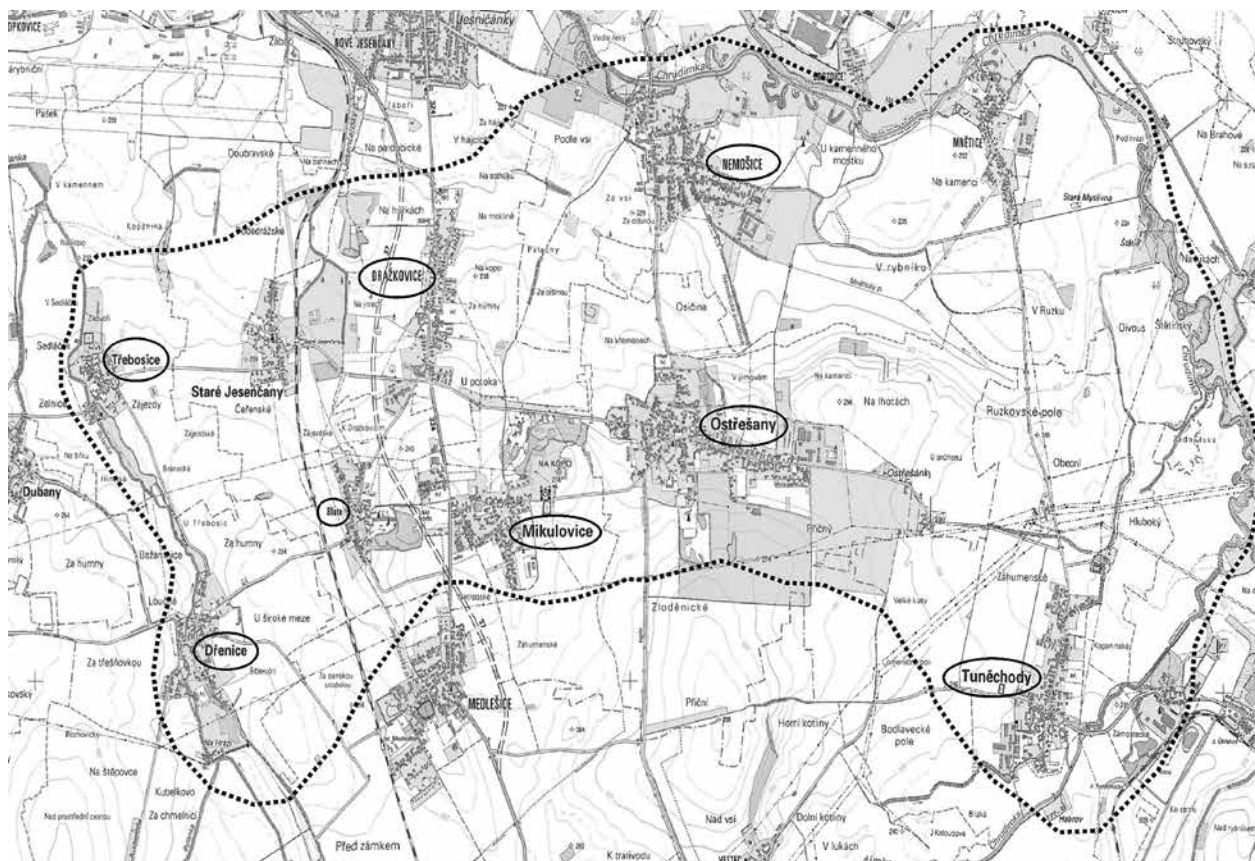
Obr. 2 Dřenice, okr. Chrudim. A) Vyobrazení lokality na mapě 1:10 000; B) Podrobnější zobrazení lokality (zdroj: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>). – Abb. 2 Dřenice, Bez. Chrudim A) Die Darstellung die Lokalität auf die Landkarte 1:10 000; B) Ausführliche Darstellung die Lokalität (Quelle: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>).

láček – Halama – Jílek 2008, 173; Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010), Třebosice (Sigl – Vokolek 1983, 10; Kalferst – Sigl – Vokolek 1989, 18; Vokolek 1989, 25; Kašpárek 2009) a Tuněchody (Vokolek 1982, 139; Sigl – Vokolek 1978, 9; Kalferst – Sigl – Vokolek 1990, 18; Sigl – Vokolek 1983, 11; Papineschi – Těr – Tichý 2004, 113; Dohnálková – Thér 2007; Kašpárek 2009; Thér – Droberjar a kol. 2010).

Tzv. „Mikulovická planina“ je na západní straně obtékána řekou Bylankou, která protéká obcemi Dřenice a Třebosice, a později vtéká do Labe. Hranici dále tvoří řeka Chrudimka, která protéká těsně kolem obcí Tuněchody, Mětice a Nemošice, a tvoří východní okraj planiny. Významným bodem popisovaného území je Mikulovický kopec (274 m n. m.). Od Mikulovic k severu je planina lehce zvlněna až k obcím Dražkovice, Třebosice a Staré Jesenčany, které tvoří její severní hranici. Jižní okraj oblasti není tolik výrazný, ale lze ho určit přibližně osou procházející obcemi: Dřenice, Mikulovice a Tuněchody (Rosůlek 1903–04, 9).

## Přírodní prostředí

Většina území pardubického okresu patří do soustavy Česká tabule a její podsoustavy Východočeské tabule (Faltysová – Bárta a kol. 2002, 106). Východočeská tabule náleží do východní části České tabule. Jádrem okresu tvoří podcelek zvaný Pardubická kotlina, ve které leží i okresní město Pardubice (Faltysová – Bárta a kol. 2002, 106). V prostoru pardubické kotliny, jižně od města Pardubic, se rozkládá tzv. Mikulovická planina, které vévodí silueta Mikulo-



Obr. 3 Dřenice, okr. Chrudim. Znázornění oblasti tzv. „Mikulovické planiny“ (podle Kašpárek 2009, tab. 02). – Abb. 3 Dřenice, Bez. Chrudim. Die Darstellung sog. „Mikulovická planina“ (nach Kašpárek 2009, tab. 02).

vického kopce s výškou 275 m n. m. Tento geologický útvar představuje tzv. svědecký vrch tvořený jílovcí a slepenci jizerského souvrství. Šterkopísčité terasy řeky Chrudimky nasedají na úpatí kopce. Ty jsou dále překryty sprašovými vrstvami, které jsou typické pro celý námi sledovaný prostor a vytvářejí ideální podmínky pro pravěké osídlení (Sedláček – Halama – Jílek 2008, 161).

Pardubickou kotlinu lze označit za erozní kotlinu kolem toku řeky Labe na svrchnokřídových slínovcích, jílovcích a spongilitech. Dno kotliny má rovinný georeliéf s průměrnou nadmořskou výškou 283 m. Střed kotliny zabírá široká poříční niva Labe, Loučné a přítoků, lemovaná stupni mlado- a středpleistocenních říčních teras. Místy leží sprašové a písčivé pokryvy a přesypy vátých písků (Faltysová – Bárta a kol. 2002, 106). Původně vznikaly tyto půdy pod listnatými dubovými a dubo-bukovými lesy (Válek 1964, 63–64). Původní lesy na hnědozemích byly husté a s bohatým podrostem. Mýtiny byly ojedinělé, nejspíše jen na jižních stránkách, kde na malých plochách vlivem mikroklimatu les řidnul a uplatňoval se teplomilnější podrost (Válek 1964, 65).

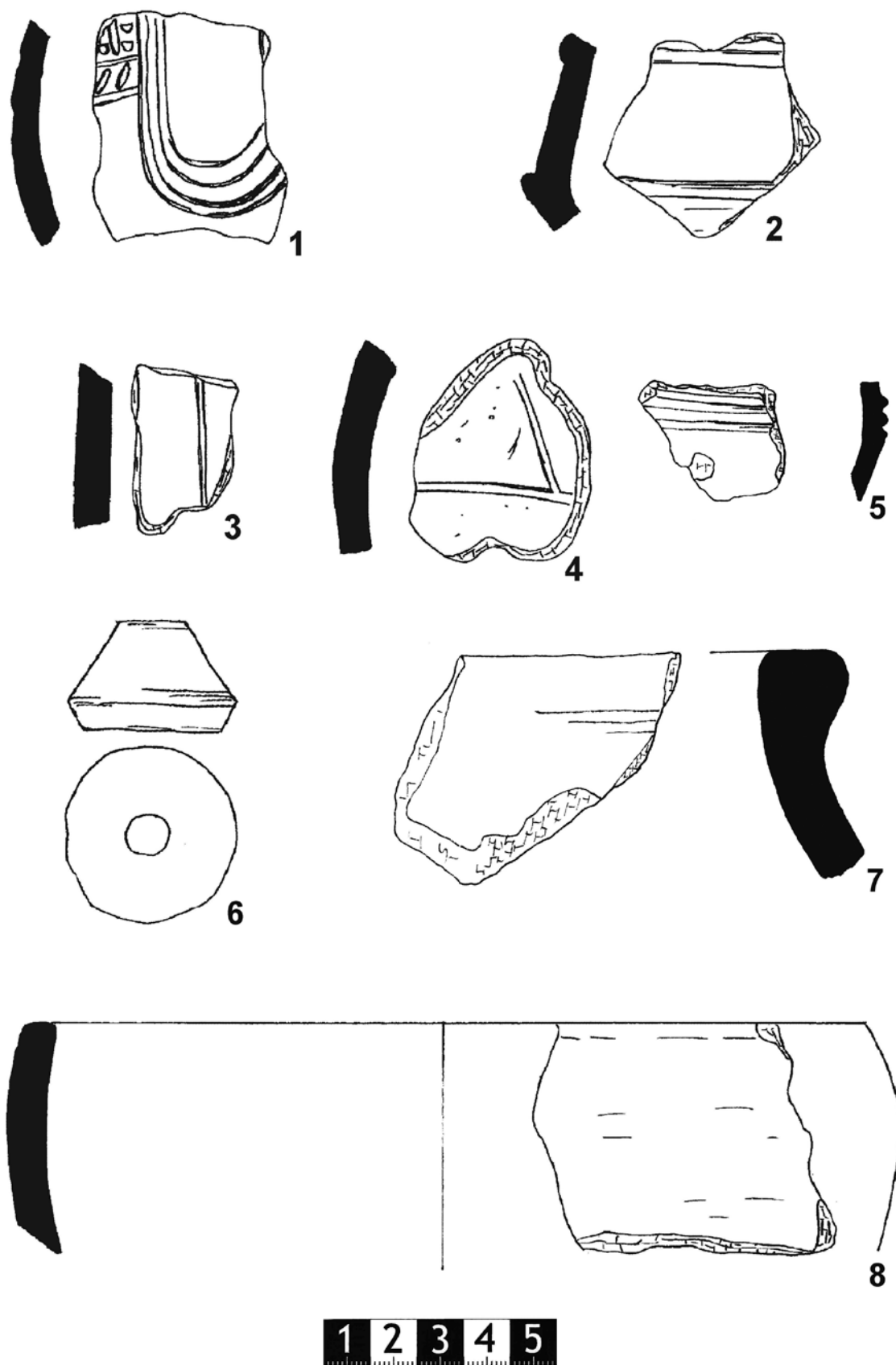
## Popis nálezů

V následujícím katalogu byly užity tyto zkratky:

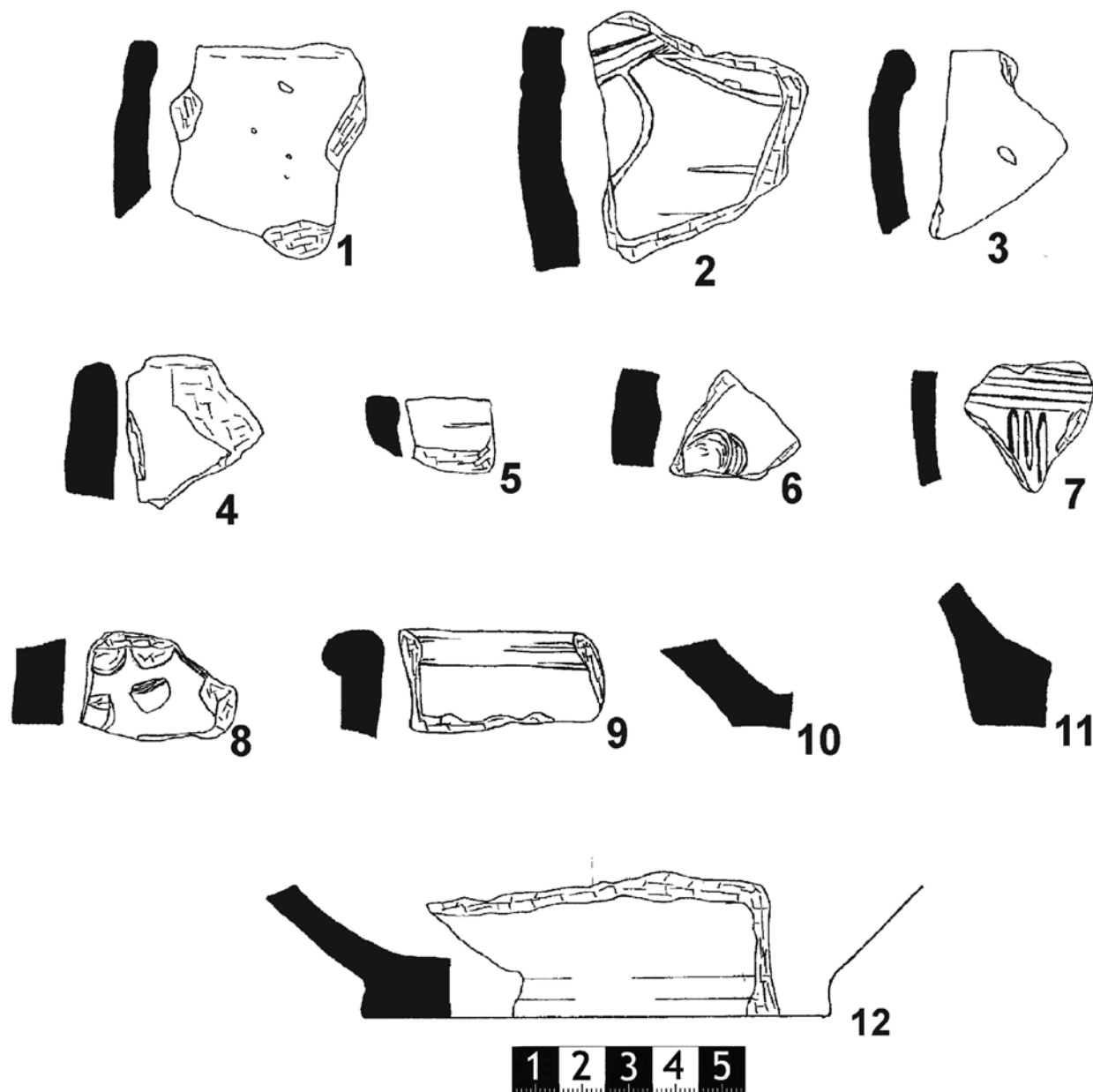
ZACH = zachovalost; PV = popis výzdoby; VP = vnější povrch; KH = keramická hmota (P = plavená; J = jemnozrnná – ostřívo do 1 mm; S = středozrnná – ostřívo do 2 mm; Z = zrnitá – ostřívo do 3 mm; H = hrubozrnná – ostřívo nad 3 mm); BVneS = barva vnější strany; Rozm = rozměry; V = výška; Š = šířka; D = délka; Tl = tloušťka; Pozn = poznámka; Pr = průměr; PrO = průměr okraje; PrD = průměr dna; TvZ H/D = tvar základny přeslenu (horní/dolní).

### I. Sběr provedený J. Červeným v roce 1967 (parc. č. 141, 142) – uloženo v Muzeu východních Čech v Hradci Králové

**fragment č. 1:** ZACH: plece; plece – prohnuté; PV: vhloubená (dva žlábků tvořící tvar podobný písmenu „U“ a dvě linie tvořící ohraničení pro horizontální linii čárkovitých vrypů); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 5; Š: 4,4; Tl: 6; Pozn.: inv. č. 30 112.2 (obr. 4: 1)



Obr. 4 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba 1-4, 6, 8 J. Jílek; kresba 5, 7 F. J. Kašpárek). – Abb. 4 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung 1-4, 6, 8 J. Jílek; Zeichnung 5, 7 F. J. Kašpárek).



Obr. 5 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba J. Jílek). – Abb. 5 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung J. Jílek).

**fragment č. 2:** ZACH: plece; plece – přímé; PV: rytá (rytá linie); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: šedohnědá; Rozm. (cm): V: 3,7; Š: 2,2; Tl: 7; Pozn.: inv. č. 30 109 (obr. 4: 3)

**fragment č. 3:** ZACH: plece; plece – prohnuté; PV: rytá (ryté linie); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 4,5; Š: 4,1; Tl: 0,7; Pozn.: inv. č. 30 108 (obr. 4: 4)

**fragment č. 4:** ZACH: plece; plece – kónické ven; PV: plastická (plastické lišty); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: šedá; Rozm. (cm): V: 4,5; Š: 4,3; Tl: 0,6; Pozn.: inv. č. 30 107 (obr. 4: 2)

**fragment č. 5:** ZACH: okraj a spodek nádoby; okraj – zaoblený, dovnitř zatažený; spodek nádoby – kónický dovnitř; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: hnědošedá; Rozm. (cm): V: 4,7; Š: 6,5; Tl: 0,7, PrO: 18; Pozn.: inv. č. 30 106 (obr. 4: 8)

**přeslen č. 1:** typ 1a (dvojkónický – nesouměrný s ostrým lomem); TvZ H/D: typ 1 – rovná/rovná či 2 – rovná/kónávní (Chytrá 2005, 44–45, Tab. 1, 3; Chytrá 2011, 391, Tab. 1, 3); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: hnědošedá; Rozm. (cm): V: 2,1, Pr: 3,6; Pozn.: inv. č. 30 110 (obr. 4: 6)

**II. Sběr učiněný J. Červeným v roce 1973**

(parc. č. 141, 142) – uloženo v Muzeu východních Čech v Hradci Králové

**fragment č. 6:** ZACH: dno a spodek nádoby; dno – nožkovité, spodek nádoby – klenutý; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: černošedá; Rozm. (cm): V: 3,1; Š: 7,4, PrD:10; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 12*)

**III. Sběr provedený T. Čurdou v roce 1984**

(sběr na poli vlevo od silnice ze Dřenic na Chrudim, blíže ke Dřenicím nálezy pravěké) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 320/84)

**fragment č. 7:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: rovný, hrdlo: prohnuté; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS; černošedá; Rozm. (cm): V: 5; Š: 6,2; Tl: 1,1–1,9 (*obr. 4: 2*)

**fragment č. 8:** ZACH: neurčitá; PV: plastická a vhloubená (dvě horizontální lišty, mezi kterými je jemně prožlabení); VP: jemně modelovaný, leštěný; KH: J; BVneS; černá; Rozm. (cm): V: 2,2; Š: 3,3; Tl: 0,4 (*obr. 4: 5*)

**IV. Sběr uskutečněný J. Siglem a V. Vokolkem v roce 1985**

(parc. č. 133/1, 141, 142) – uloženo v Muzeu východních Čech v Hradci Králové

**fragment č. 9:** ZACH: okraj; okraj – seříznutý; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědošedá; Rozm. (cm): V: 4,5; Š: 4,2; Tl: 0,7; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 1*)

**fragment č. 10:** ZACH: plece; plece – přímé; PV: rytá (různé ryté linie); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 5,3; Š: 5; Tl: 1; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 2*)

**fragment č. 11:** ZACH: okraj; okraj – kyjovitý, dovnitř zesílený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: hnědošedá; Rozm. (cm): V: 3,9; Š: 2,7; Tl: 0,6; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 3*)

**fragment č. 12:** ZACH: okraj; PV: okraj – zaoblený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 3,4; Š: 3; Tl: 1,1; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 4*)

**fragment č. 13:** ZACH: okraj; okraj – seříznutý; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedá; Rozm. (cm): V: 1,8; Š: 1,5; Tl cca 0,5; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 5*)

**fragment č. 14:** ZACH: neurčitelná; PV: vhloubená (nehtový vryp); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 2,5; Š: 2,4; Tl: 1; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 6*).

**fragment č. 15:** ZACH: plece; plece – prohnuté; PV: rytá (různé ryté linie); VP: hrubě modelovaný;

KH: S; BVneS: šedá; Rozm. (cm): V: 3; Š: 2,6; Tl 0,5; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 7*)

**fragment č. 16:** ZACH: neurčitelná; PV: vhloubená (nehtové vrypy); VP: zrnitý a hrubý; KH: Z; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 3,3; Š: 2,3; Tl: 1,1; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 8*)

**fragment č. 17:** ZACH: okraj; okraj – kyjovitý; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 4,3; Š: 2,2; Tl: 0,8; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 9*)

**fragment č. 18:** ZACH: dno; dno – zaoblené; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS; Rozm. (cm): V: 3,8; Š: 3; Tl: 0,9; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 10*)

**fragment č. 19:** ZACH: dno; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 3,6; Š: 3,5; Pozn.: přír. č. 67/85 (*obr. 5: 11*)

**V. Sběr uskutečněný T. Čurdou v roce 1985**

(sběr na poli nad silnicí směrem na Chrudim, za fotbalovým hřištěm a hrází bývalého rybníka, vlevo od silnice ve vzdálenosti asi 20 m k silnici) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 310/85)

**fragment č. 20:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený, hrdlo: přímé; VP: jemně modelovaný, leštěný; KH: J; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 2,9; Š: 2,5; Tl: 0,5 (*obr. 6: 1*)

**fragment č. 21:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 4,1; Š: 2,9; Tl: 0,7 (*obr. 6: 2*)

**fragment č. 22:** ZACH: plece; plece: prohnuté; PV: vhloubená (tři až čtyři vertikální řady okrouhlých mělkých důlků); VP: zrnitý a hrubý; KH: Z; BVneS; okrově šedá; Rozm. (cm): V: 6,7; Š: 4,5; Tl: 0,8; Pozn.: fragment je složen ze dvou jedinců (*obr. 6: 3*)

**fragment č. 23:** ZACH: plece; plece: prohnuté; PV: vhloubená (dvě vertikální a tři horizontální řady nehtových vrypů); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS; šedě okrová; Rozm. (cm): V: 8,1; Š: 7,9; Tl: 0,7 (*obr. 6: 5*)

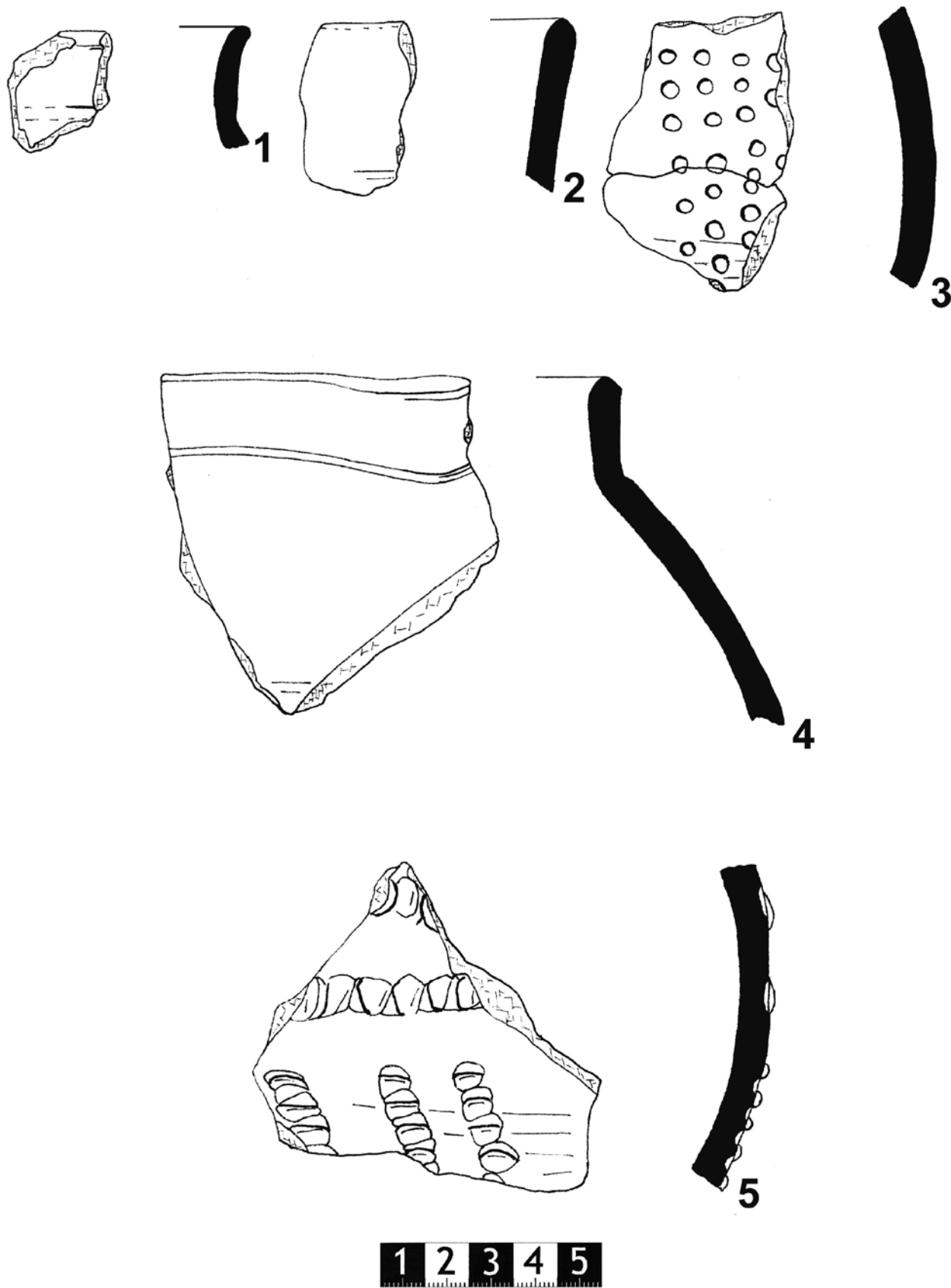
**fragment č. 24:** ZACH: okraj, hrdlo, plece; okraj – hraněný; hrdlo: přímé; plece: prohnuté; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS; okrově šedá; Rozm. (cm): V: 7,9; Š: 7,8; Tl: 0,7 (*obr. 6: 4*)

**VI. Sběr provedený T. Čurdou v roce 1985**

(nad silnicí směr Chrudim, za fotbalovým hřištěm na poli vlevo – remíz) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 311/85)

**fragment č. 25:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS; šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,2; Š: 3; Tl: 0,7 (*obr. 7: 1*)

**fragment č. 26:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaostřený, kónický; hrdlo: prohnuté; VP: hrubě modelovaný;



Obr. 6 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba F. J. Kašpárek). – Abb. 6 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung F. J. Kašpárek).

ný; KH: S; BVneS: okrově šedý; Rozm. (cm): V: 2,7; Š: 2,8; Tl: 0,5 (*obr. 7: 2*)

**fragment č. 27:** ZACH: neurčitá; PV: radélková (ornament ozubeným kolečkem); VP: jemně modelovaný, leštěný; KH: J; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 2,5; Š: 3,4; Tl: 0,7 (*obr. 7: 3*)

### VII. Sběr učiněný J. Jílkem, F. J. Kašpárkem, Z. Benešem, V. Dotzauerem a J. Štepigovou v roce 2009

(parc. č. 133/2–3; 141) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 1472/2009; inv. č. AR4849)

**fragment č. 28:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý; hrdlo: kónické dovnitř; VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: Z; BVneS: okrově šedý; Rozm. (cm): V: 4,2; Š: 3,2; Tl: 0,7 (*obr. 7: 4*)

**fragment č. 29:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: zrnitý a hrubý; KH: S; BVneS: žluto černá; Rozm. (cm): V: 1,9; Š: 3,4; Tl: 0,7 (*obr. 7: 5*)

**fragment č. 30:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený; hrdlo: kónické dovnitř; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedě černá; Rozm. (cm): V: 3,5; Š: 2,7; Tl: 0,6 (*obr. 7: 6*)

**fragment č. 31:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: rovný, ven vyhnutý; hrdlo: rovné; VP: hrubě modelovaný; KH: Z; BVneS: šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,3; Š: 2,8; Tl: 0,8–1,3 (*obr. 7: 7*)

**fragment č. 32:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,6; Š: 3,2; Tl: 0,7 (*obr. 7: 8*)

**fragment č. 33:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: Z; BVneS: šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,6; Š: 4; Tl: 0,7 (*obr. 7: 9*)

**fragment č. 34:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý se zesílením; VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: J; BVneS: žluto šedočerná; Rozm. (cm): V: 1,9; Š: 2,6; Tl: 0,3 (*obr. 7: 10*)

**fragment č. 35:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,2; Š: 3,6; Tl: 0,8 (*obr. 7: 11*)

**fragment č. 36:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený; VP: hrubě modelovaný; KH: H; BVneS: okrově černá; Rozm. (cm): V: 2,4; Š: 3,8; Tl: 1–1,1 (*obr. 7: 12*)

**fragment č. 37:** ZACH: neurčitá; PV: rytá (různé ryté linie); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 4,3; Š: 3,7; Tl: 0,8 (*obr. 7: 13*)

**fragment č. 38:** ZACH: neurčitá; PV: rytá (ryté linie); VP: zrnitý a hrubý; KH: Z; BVneS: šedě okrová; Rozm. (cm): V: 4,8; Š: 3,6; Tl: 0,8 (*obr. 7: 14*)

**fragment č. 39:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (dva nehtové vrypy); VP: jemně modelovaný, přirozený;

KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 2,7; Š: 3,1; Tl: 0,7 (*obr. 7: 15*)

**fragment č. 40:** ZACH: plece; plece: prohnuté; PV: rytá (různé ryté linie); VP: hrubě modelovaný; KH: Z; BVneS: okrově černá; Rozm. (cm): V: 5,4; Š: 4; Tl: 0,8 (*obr. 7: 16*)

### VIII. Sběr provedený V. Dotzauerem v roce 2009

(parc. č. 133/2–3) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích

**kov č. 1:** mince<sup>2</sup> – antoninian císaře Galliena: AV: Galienus s paprscitou korunou, RV: nečitelný; hmotnost: 2 g; průměr: 21 mm; poznámka: př. č. 468/2011; inv. č. AR 10237

**kov č. 2:** mince<sup>3</sup> – Marcus Aurelius pro: Faustina junior, Roma, AR denár, r. 161–176; Av: FAVSTINA-AVGUSTA, oděné poprsí Faustiny junior doprava; Rv: I-V-NO, stojící Juno v závoji doleva drží dlouhá žezla a vpravo z patery krmí páva; hmotnost: 1,95 g; průměr 18,1/– mm; 11,5 h; silně olámaný okraj; poznámka: př. č. 468/2011; inv. č. AR10228

**kov č. 3:** mince<sup>4</sup> – Alexander Severus, Roma, AR denár, r. 226; Av: IMP C M AVR SEV-ALEXAND AVG, ověčené oděné poprsí Alexandra Severa doprava; Rv: P M TR P V-COS II P P, kráčející Mars v přilbě doprava drží kopí a štít; hmotnost: 2,48 g; průměr: 18,0/19,5 mm; poznámka: 468/2011; inv. č. AR10229

**kov č. 4:** fragment bronzové spony s vysokým zachycovačem typu Almgren 112 (*Almgren 1923*); poznámka: př. č. 468/2011; inv. č. AR 10202 (*obr. 8: 2*)

**kov č. 5:** fragment bronzové spony s dlouhou klínovitou nožkou bez samostřilovitého vinutí a jehly, která náleží do skupiny 177 podle *Schulze (1977)*; poznámka: př. č. 468/2011; inv. č. AR 10201 (*obr. 8: 1*)

### IX. Sběr uskutečněný V. Dotzauerem v roce 2010

(zaměřeno: oregon SSO – pozice: N 49° 58.708'; E 015° 45.094') – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 468/2011; inv. č. AR10217)

**kov č. 6:** fragment stříbrné tyčinky

### X. Sběr provedl V. Dotzauer v roce 2011

(parc. č. 133/2–3) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 468/2011; inv. č. AR10235)

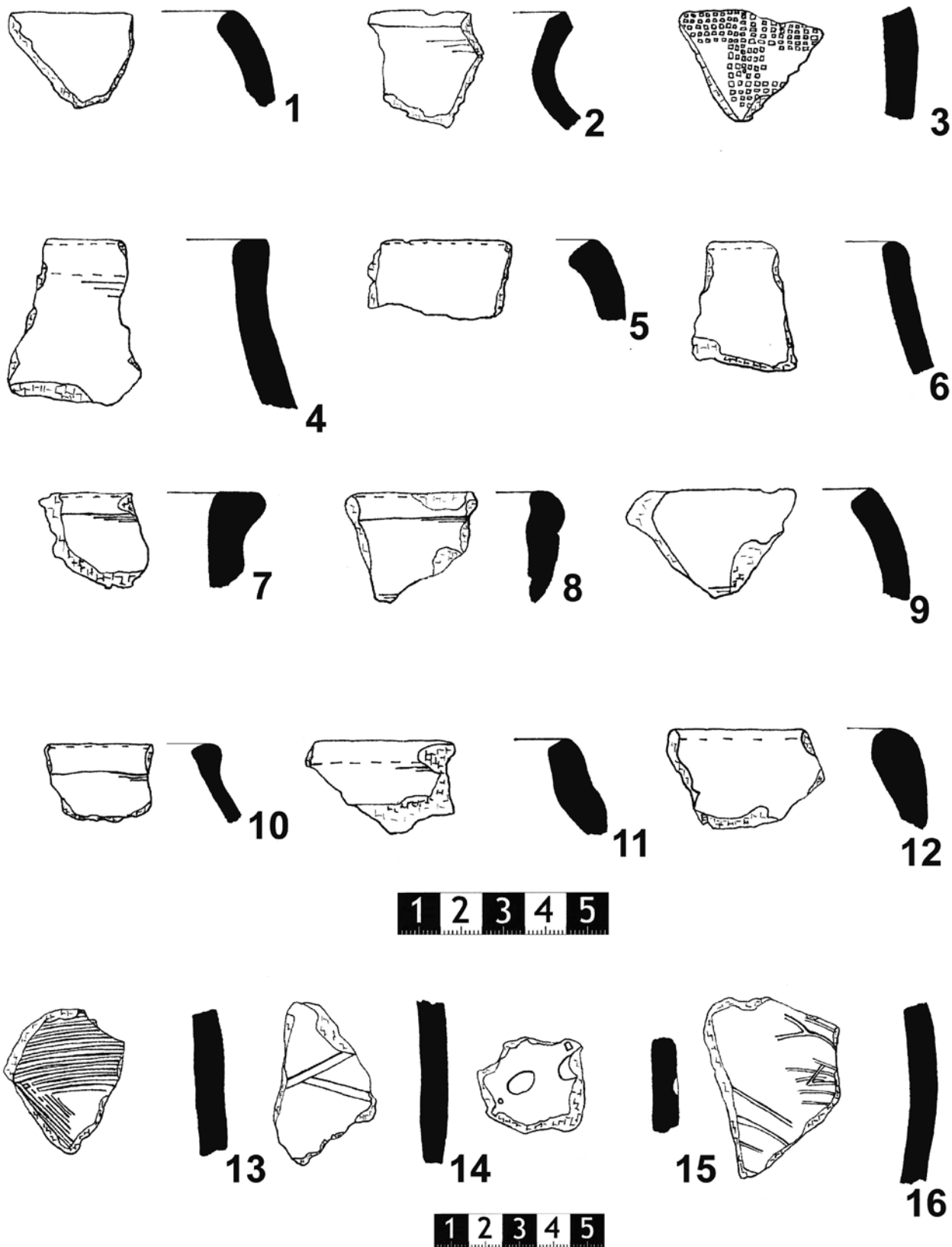
**fragment č. 41:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; hrdlo: prohnuté; VP: jemně

<sup>2</sup> Určení provedl J. Jílek.

<sup>3</sup> Určení provedl J. Militký.

<sup>4</sup> Určení provedl J. Militký.





Obr. 7 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba F. J. Kašpárek). – Abb. 7 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung F. J. Kašpárek).

modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: hnědošedá; Rozm. (cm): V: 3,3; Š: 3,1; Tl: 0,7 (*obr. 8: 4*)

**fragment č. 42:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (čárkovité vrypy); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědo černá; Rozm. (cm): V: 3,2; Š: 2,9; Tl: 0,5 (*obr. 8: 3*)

**fragment č. 43:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený; hrdlo: nálevkovité; VP: zrnitý a hrubý; KH: S; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,9; Š: 2,3; Tl: 0,5 (*obr. 8: 5*)

**fragment č. 44:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený; hrdlo: prohnuté; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: černo okrová; Rozm. (cm): V: 3,9; Š: 3; Tl: 0,3–0,7 (*obr. 8: 6*)

**fragment č. 45:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý; hrdlo: nálevkovité; VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: S; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 3,3; Š: 3,2; Tl: 0,6 (*obr. 8: 7*)

**fragment č. 46:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý; hrdlo: nálevkovité; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědo šedá; Rozm. (cm): V: 3,9; Š: 2,2; Tl: 0,6 (*obr. 8: 8*)

**fragment č. 47:** ZACH: plece; plece: prohnuté; PV: plastická (plastický výčnělek); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědo černá; Rozm. (cm): V: 4,9; Š: 3,8; Tl: 0,5 (*obr. 8: 9*)

**fragment č. 48:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (dva až tři nehtové vrypy); VP: zrnitý a hrubý; KH: Z; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 3,5; Š: 3,9; Tl: 0,8 (*obr. 8: 10*)

**fragment č. 49:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (vertikální řada čtyř nehtových čokovitých vrypů); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: černo okrová; Rozm. (cm): V: 3,6; Š: 2,7; Tl: 0,6 (*obr. 8: 11*)

**fragment č. 50:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (nehtový vryp); VP: hrubě modelovaný; KH: Z; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 3,9; Š: 3,6; Tl: 1 (*obr. 8: 12*)

**fragment č. 51:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (vertikální řada čtyř nehtových čokovitých vrypů); VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedě okrová; Rozm. (cm): V: 3,6; Š: 2,6; Tl: 0,6 (*obr. 8: 14*)

**fragment č. 52:** ZACH: neurčitá; PV: plastická, vhloubená a rytá (dvě horizontální lišty, které jsou přesekávané krátkými záseky, mezi plastickými lištami se nacházejí tři mělké žlábký); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: černá; BVneS: J; Rozm. (cm): V: 2,5; Š: 3; Tl: 0,5 (*obr. 8: 13*)

**fragment č. 53:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (přibližně pět nehtových vrypů); VP: hrubě modelovaný; KH: H; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 4; Š: 5,1; Tl: 0,7 (*obr. 8: 15*)

**přeslen č. 2:** typ 1a (dvojkónický – nesouměrný s ostrým dnem); TvZ H/D: typ 4 – konvexní/konkávní (*Chytrá 2005*, 44–45, Tab. 1, 3; *Chytrá 2011*, 391, Tab. 1, 3); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrově šedá; Rozm. (cm): V: 2,2, Pr: 3,8 (*obr. 9: 1*)

**kov č. 7:** bronzový nýt s hřibovitou hlavicí se spodní kruhovou destičkou, součást kování opasku nebo řemení koňského postroje; rozměry: výška: 1,3 cm; Pr: 1,3 cm poznámka: př. č. 468/2011; inv. č. AR10206)<sup>5</sup>

## XI. Sběr provedený V. Dotzauerem v roce 2012

(parc. č. 133/2–3) – uloženo ve Východočeském muzeu v Pardubicích (př. č. 308/2012; inv. č. AR10224)

**fragment č. 54:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědo šedá; Rozm. (cm): V: 2,4; Š: 4,2; Tl: 0,8 (*obr. 9: 2*)

**fragment č. 55:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; hrdlo: kónické dovnitř; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědo šedočerná; Rozm. (cm): V: 4,5; Š: 4,6; Tl: 0,4–0,7 (*obr. 9: 3*)

**fragment č. 56:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; VP: jemně modelovaný, leštěný; KH: S; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 1,9; Š: 3,8; Tl: 0,4 (*obr. 9: 4*)

**fragment č. 57:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený; hrdlo: nálevkovité; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědočerná; Rozm. (cm): V: 3,5; Š: 4,6; Tl: 0,6 (*obr. 9: 5*)

**fragment č. 58:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený; VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: Z; BVneS: hnědo čerá; Rozm. (cm): V: 3; Š: 2,6; Tl: 0,5 (*obr. 9: 6*)

**fragment č. 59:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedá; Rozm. (cm): V: 2,6; Š: 4,8; Tl: 0,6 (*obr. 9: 7*)

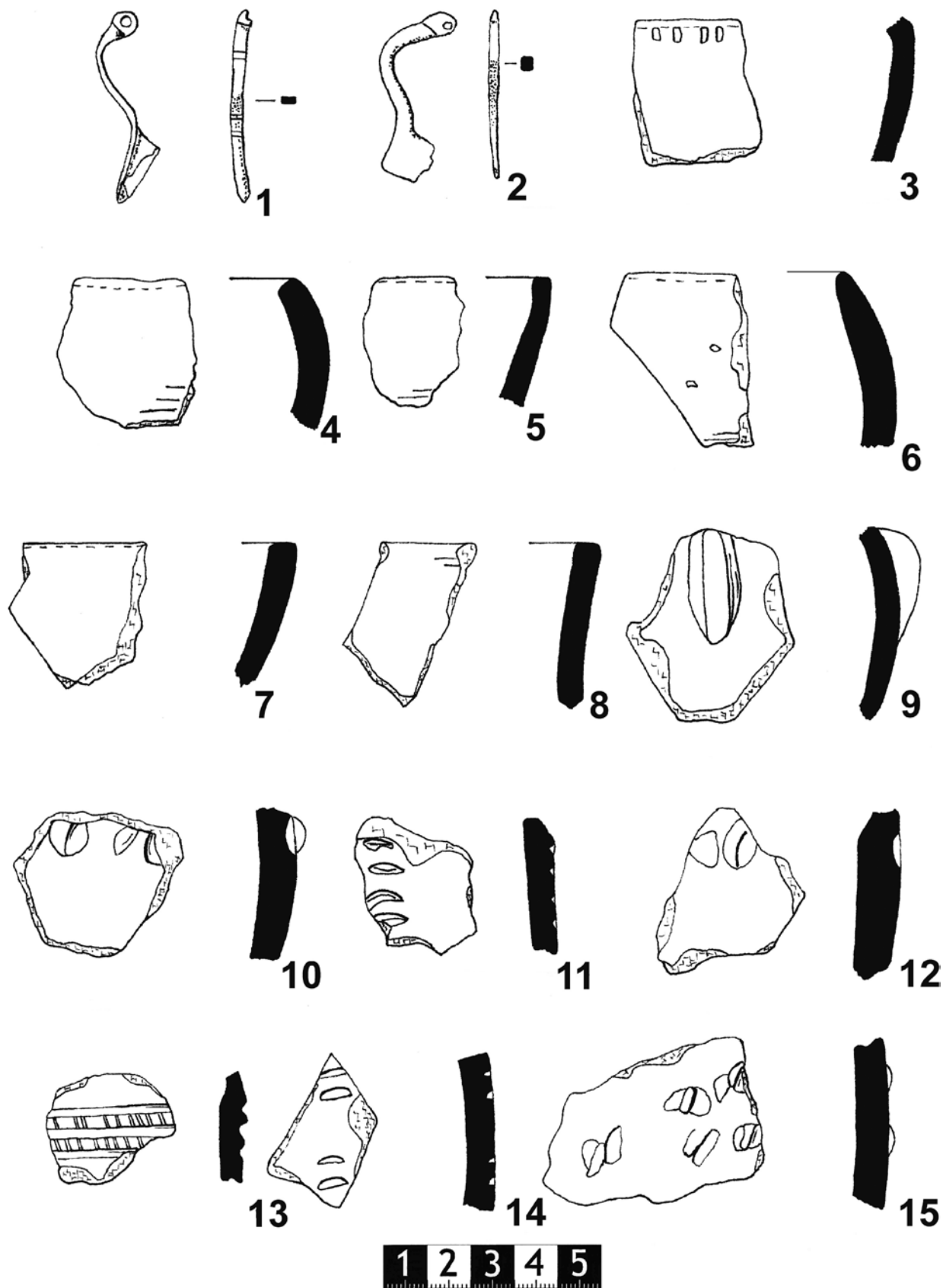
**fragment č. 60:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 2,3; Š: 3,3; Tl: 0,5 (*obr. 9: 8*)

**fragment č. 61:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; VP: hrub + modelovaný; KH: Z; BVneS: hnědo černošedá; Rozm. (cm): V: 2,9; Š: 3; Tl: 0,6 (*obr. 9: 9*)

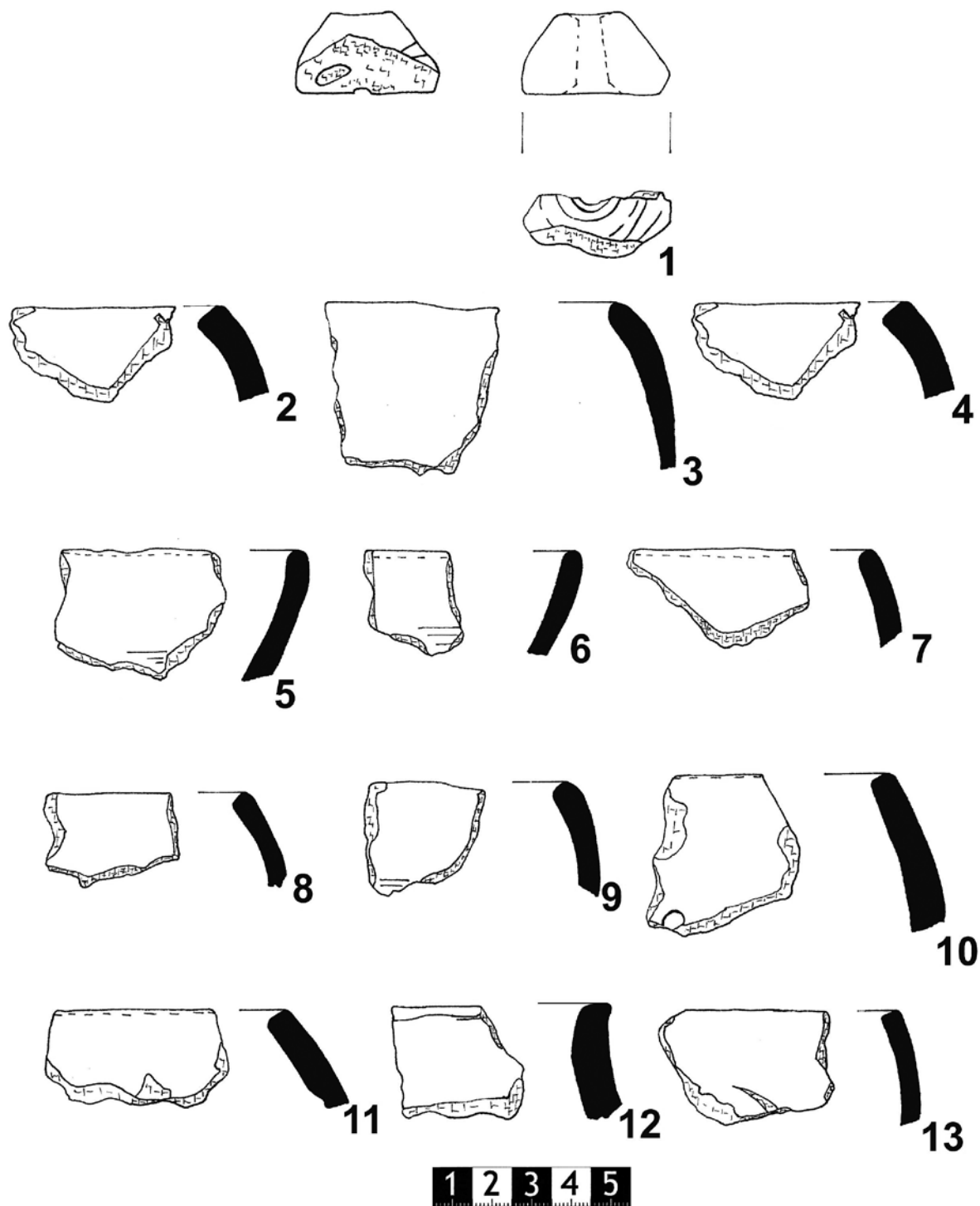
**fragment č. 62:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; hrdlo: kónické dovnitř; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrově černá; Rozm. (cm): V: 4,1; Š: 3,6; Tl: 0,8 (*obr. 9: 10*)

**fragment č. 63:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 3; Š: 4,8; Tl: 0,7 (*obr. 9: 11*)

<sup>5</sup> Zde bych chtěl poděkovat J. Jílkovi za poskytnutý materiál. Tento předmět je datován od 2. poloviny 2. století a do poloviny 3. století. Nýt bude publikován v: Jílek, J. – Horník, P.: Výzbroj a výstroj z doby římské ve východním Polabí. Hroby bojovníků a jejich interpretace.



Obr. 8 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář a dvě bronzové spony (kresba F. J. Kašpárek). – Abb. 8 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik und zwei Bronzefibeln (Zeichnung F. J. Kašpárek).



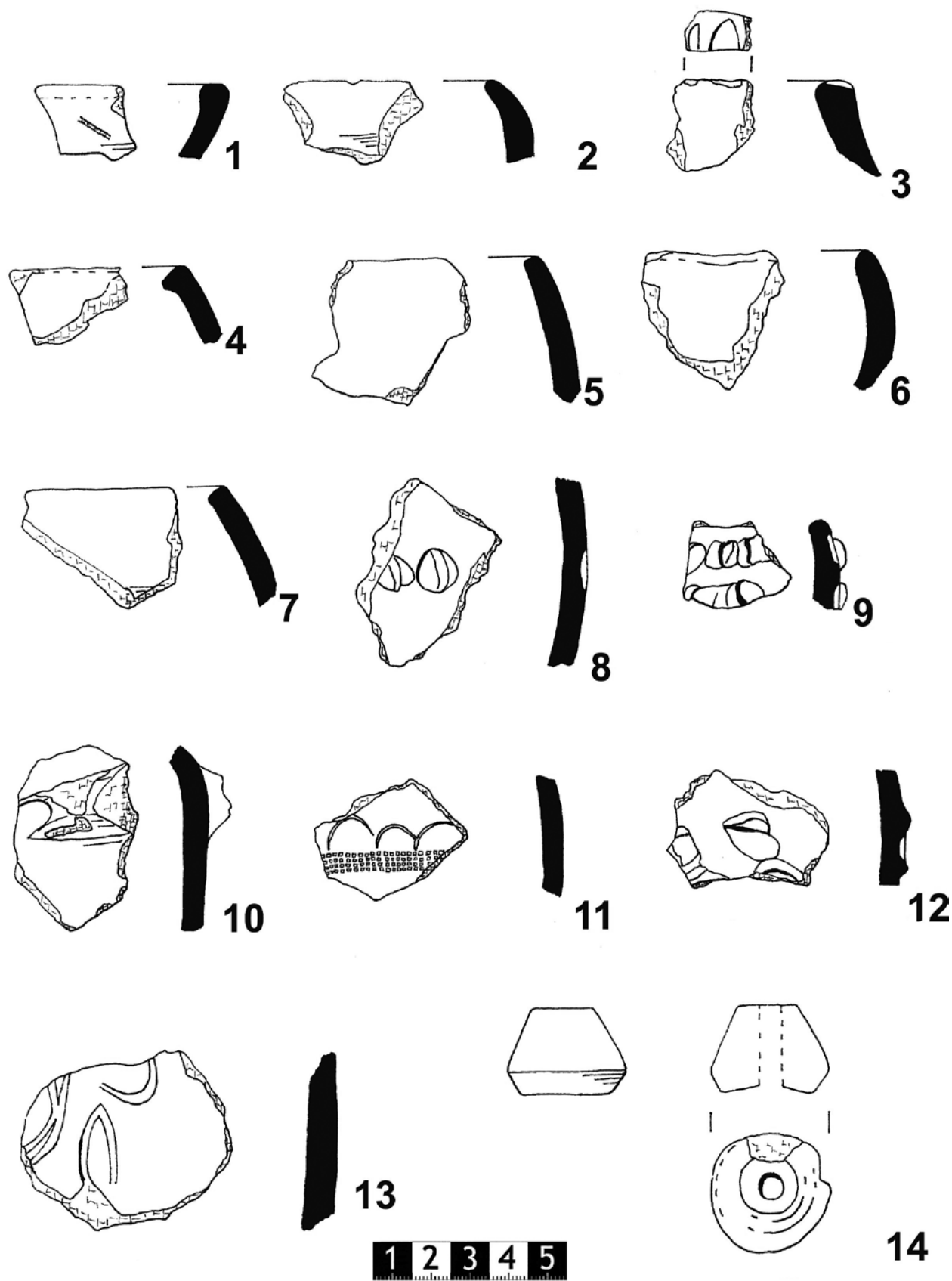
Obr. 9 Dřenicice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba F. J. Kašpárek). – Abb. 9 Dřenicice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung F. J. Kašpárek).

**fragment č. 64:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: rovný; hrdlo: přímé; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 2,9; Š: 3,3; Tl: 0,9 (obr. 9: 12)

**fragment č. 65:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; hrdlo: prohnuté; VP: jemně

modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrově hnědočerná; Rozm. (cm): V: 2,9; Š: 4,5; Tl: 0,5 (obr. 9: 13)

**fragment č. 66:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý se zesílením; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrově černá; Rozm. (cm): V: 2,4; Š: 2,6; Tl: 0,5 (obr. 10: 1)



Obr. 10 Dřenice, okr. Chrudim. Keramický inventář (kresba F. J. Kašpárek). – Abb. 10 Dřenice, Bez. Chrudim. Keramik (Zeichnung F. J. Kašpárek).

**fragment č. 67:** ZACH: okraj; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: hnědočerná; Rozm. (cm): V: 2,1; Š: 3,7; Tl: 0,5–0,7 (*obr. 10: 2*)

**fragment č. 68:** ZACH: zaoblený; PV: vhloubená (dva nehtové vrypy na okraji); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 2,5; Š: 2,2; Tl: 0,9 (*obr. 10: 3*)

**fragment č. 69:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý se zesílením, dovnitř zatažený; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: černá; BVneS: čená; Rozm. (cm): V: 2; Š: 3,2; Tl: 0,5 (*obr. 10: 4*)

**fragment č. 70:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; hrdlo: kónické dovnitř; VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: hnědošedočerná; Rozm. (cm): V: 3,9; Š: 4; Tl: 0,5–0,7 (*obr. 10: 5*)

**fragment č. 71:** ZACH: okraj a hrdlo; okraj: zaoblený, dovnitř zatažený; hrdlo: prohnuté; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: šedočerný; Rozm. (cm): V: 3,6; Š: 3,9; Tl: 0,7 (*obr. 10: 6*)

**fragment č. 72:** ZACH: okraj; okraj: seříznutý, dovnitř zatažený; VP: hrubě modelovaný; KH: S; BVneS: hnědočerná; Rozm. (cm): V: 3,1; Š: 4,2; Tl: 0,6 (*obr. 10: 7*)

**fragment č. 73:** ZACH: plece; plece: prohnuté; PV: vhloubená (dva nehtové vrypy); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrově černá; Rozm. (cm): V: 4,6; Š: 3,2; Tl: 0,6 (*obr. 10: 8*)

**fragment č. 74:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (nehtové vrypy ve dvou horizontálních řadách); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: J; BVneS: černá; Rozm. (cm): V: 2,3; Š: 2,8; Tl: 0,6 (*obr. 10: 9*)

**fragment č. 75:** ZACH: neurčitá; PV: plastická (plastický výčnělek – ouško?); VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: S; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 4,9; Š: 3,5; Tl: 0,6 (*obr. 10: 10*)

**fragment č. 76:** ZACH: neurčitá; PV: kombinace radélková a kolkovaná (ornament ozubeným kolečkem pod řadou půlměsíkových kolků, které se nacházejí v horizontální linii); VP: jemně modelovaná, přirozená; KH: J; BVneS: okrově šedočerná; Rozm. (cm): V: 3,2; Š: 4,2; Tl: 0,5 (*obr. 10: 11*)

**fragment č. 77:** ZACH: neurčitá; PV: rytá (různé ryté linie); VP: hrubě modelovaný; KH: H; BVneS: okrově šedá; Rozm. (cm): V: 4,8; Š: 5,4; Tl: 0,8 (*obr. 10: 13*)

**fragment č. 78:** ZACH: neurčitá; PV: vhloubená (nehtové vrypy); VP: jemně modelovaný, hlazený; KH: S; BVneS: okrová; Rozm. (cm): V: 3; Š: 4,2; Tl: 0,6 (*obr. 10: 12*)

**přeslen č. 3:** typ 1a (dvojkónický – nesouměrný s ostrým lomem); TvZ H/D: typ 2 – rovná/konkávní (*Chytrá 2005*, 44–45, Tab. 1, 3; *Chytrá 2011*, 391, Tab. 1, 3); VP: jemně modelovaný, přirozený; KH: S; BVneS: šedo černá; Rozm. (cm): V: 2,2, Pr: 3,3 (*obr. 10: 14*)

## Rozbor nálezů

Fragmenty č. 5 (*obr. 4: 8*) se zaobleným dovnitř zataženým okrajem můžeme přiřadit k typu Droberjar 2450 (*Droberjar 1997*, 54). Do kategorie mísy se zataženým okrajem, lze přiřadit i fragmenty č. 55, 62, 70, 71 (*obr. 9: 3; 9: 10; 10: 5; 10: 6*). Mísy se zataženým okrajem jsou chronologicky průběžným tvarem. Známe je z časně a starší doby římské (*Motyková-Šneidrová 1963*, příloha 1: 24, 25, 48). Z tohoto období můžeme ještě zmínit pohřebiště v Tvršicích (*Motyková-Šneidrová 1965*, *obr. 3: 9, 4: 1–3, 7: 5, 8: 8, 11: 15*) či sídliště v Počeradech (*Koutecký – Venclová 1979*, *obr. 14: 14, 14: 16*). O něco mladší nálezy pochází ze sídliště v Berouně-Závodí (*Břicháček – Košnar 1998*, *obr. 4: 9, 5: 3, 6: 3, 7: 13, 8: 1, 6*). Jejich výskyt je doložen i v průběhu 2. a 3. století (*Víchová 2003*, 284; *Téjral – Jelínková 1980*, 406). Tato skupina mís se v různých tvarových obměnách vyskytuje také na lokalitách z mladší a pozdní doby římské (*Téjral 1982*, 41; *týž 1989*, 79), jmenujme např. Sudoměřice (*Vlach 2007*, 452, *obr. 9: 2, 10: 5, 8*), Slatinice (*Kašpárek 2008*, *obr. 8: 15*), Drslavice (*Téjral 1982*, 41, *obr. 14: 3*), Brno-Starý Lískovec (*Víchová 2003*, 283, *obr. 4: 5; 5: 3, 6: 1, 8: 10, 10: 5–6, 11: 1, 19: 7*) a Kostelec na Hané (*Vachůtová 2007*, 401, *obr. 8: 9, 13: 10, 14: 12, 17: 13, 18: 11, 18, 20: 11*). Analogické tvary mísy se zaobleným dovnitř zataženým okrajem v rámci mikroregionu tzv. „Mikulovické planiny“ můžeme nalézt například v Mikulovicích (*Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010*, 383, *obr. 15: 10, 28: 6*), Dražkovicích (*Kašpárek 2015*, 162, *obr. 19: 9, 20: 2*) a Tuněchodech (*Kašpárek 2009*, 60, *tab. 86: 3, 92: 1, 5, 97: 2*).

Fragment č. 24 (*obr. 6: 4*) představuje hrncovitou nádobu s kolmo postaveným ostře hráněným (fasetovaným) okrajem. Fragment č. 24 (*obr. 6: 4*) pochází z hrnce s kolmo postaveným odsazeným okrajem (fasetovaným) okrajem. Tento typ nádoby se objevuje již ve stupni LD2a. Oblíbený je pak zejména v časně době římské, především ve stupni Eggers A (*Jílek a kol. 2015*, 55–56).

V celkovém keramickém souboru můžeme najít pět typů výzdoby – rytá, vhloubená, radélková, plastická a zvláštní kombinace plastické, vhloubené a ryté.

První lze uvést výzdobu rytou. Tento druh zdobení reprezentují ryté linie a jejich kombinace, které máme u fragmentů č. 2 (*obr. 4: 3*), 3 (*obr. 4: 4*), 10 (*obr. 5: 2*), 15 (*obr. 5: 7*), 37 (*obr. 7: 13*), 38 (*obr. 7: 14*), 40 (*obr. 7: 16*), 77 (*obr. 10: 13*). Na fragmentu č. 15 (*obr. 5: 7*) se zřejmě rozprostírá výzdoba typu 212d podle *Droberjara* (1997, 33). Tento typ rytého dekoru se nacházel na keramickém jedinci ve výplni chaty XVI v Křepicích. Keramický soubor pocházející z této situace je kladen do stupně B2 (*Droberjar 1997*,

74, 322–325). U fragmentu č. 37 (obr. 7: 13) lze jeho výzdobný prvek určit jako část vzájemně se křížících hřebenových linií. Zkoumaný motiv se vyskytuje již v 1. stol. (Pernička 1971, 134–135; Tějral 1969, 533), dále je rozšířen ve 2. stol. a přetrvává až do první poloviny 3. stol. (Droberjar 1988; 41, Tějral 1998, 183; Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010, 385). Dekor na fragmentu č. 77 (obr. 10: 13) je téměř podobný s výzdobou střepů z objektu D15a z Dobroměřic (Beneš 2010, obr. 10: 15, 17). Tento druh zdobení není bohužel chronologicky citlivý a může se vyskytovat od mladšího stupně starší doby římské až po počátek 5. stol. (Beneš 2010, 24).

Vhloubená výzdoba prezentuje další druh dekoru, který můžeme najít v analyzovaném keramickém inventáři. Nejpočetnější zastoupení v této skupině mají nehtové vrypy: fragment č. 14 (obr. 5: 6), 16 (obr. 5: 8), 23 (obr. 6: 5), 39 (obr. 7: 15), 48 (obr. 8: 10), 50 (obr. 8: 12), 53 (obr. 8: 15), 68 (obr. 10: 3), 73 (obr. 10: 8), 74 (obr. 10: 9), 78 (obr. 10: 12), méně se vyskytují čárkovité nebo čokkovité vrypy: fragment č. 42 (obr. 8: 3), 49 (obr. 8: 11), 51 (obr. 8: 14), u jediného kusu můžeme registrovat mělké důlky: fragment č. 22 (obr. 6: 3). Popisovanou výzdobu lze vysledovat v úseku starší doby římské do pozdní doby římské a na počátek stěhování národů (Motyková-Šneidrová 1967; Droberjar 1997; Pernička 1971, 143–144; Tějral 1989, 79). Nehtové vrypy skládané do různých řad či sloupců se obvykle nacházejí v materiálu ze stupně B2 (Motyková-Šneidrová 1967, 9; Beneš 2010, 88). Na fragmentu č. 23 (obr. 6: 5) jsou nehtové vrypy rozmístěny ve dvou horizontálních a ve třech vertikálních řadách. Tento druh motivu lze určit jako typ 113a podle Droberjara (1997, 31). Dekor nesli jedinci, kteří byli nalezeni ve výplni objektů: chata I (lok. Blučina), chata III (lok. Blučina), chata VI (lok. Blučina), chata VII (lok. Blučina), obj. 1 (lok. Blučina), chata IV (lok. Hrušky), chata Z-2 (lok. Komořany), chata Z-5 (lok. Komořany), chata Z-11 (lok. Komořany); (Droberjar 1997, 69). Keramické soubory z výplní uvedených objektů byly vesměs datovány do časového úseku 2. poloviny 2. století až počátku 3. věku (B2b–C1a). V pojetí E. Droberjara (1997, 227–235, 238–247, 256–259, 261–263) pak takto: chata I – lok. Blučina (stupeň B2/C1), chata II – lok. Blučina (stupeň B2/C1), chata V – lok. Blučina (stupeň B2/C1), chata VI – lok. Blučina (stupeň B2/C1), VII – lok. Blučina (stupeň B2/C1), obj. 1 – lok. Blučina (B2/C1), chata IV – lok. Hrušky (stupeň B2/C1), chata Z-2 – lok. Komořany (stupeň B2/C1), chata Z-11 – lok. Komořany (stupeň B2). Na základě uvedených informací můžeme tedy konstatovat, že toto zdobení bylo oblíbené v rozmezí stupňů B2 – C1. Tuto skutečnost by nám potvrdily i nálezy ze sídliště v Branči, kde jsou doloženy střepy s podobnou výzdobou ve výplni objektů č. 44, 46, 56, 80, 156

(Kolník – Varsík – Vladár 2007, 52: 22, 23, 61: 5, 71: 13, 83: 13, 117: 16). Objekt 44 můžeme na základě přítomnosti jednovrstvého hřebene typu Thomas AI zařadit do sídlištní fáze A, která je vymezená roky 120/140 – 180/200 (Kolník – Varsík – Vladár 2007, 31). U fragmentu č. 68 (obr. 10: 3) registrujeme nehtové vrypy na jeho okraji. Tento typ dekoru se objevuje již v časně době římské a kontinuálně jeho oblība pokračuje po celou starší dobu římskou až do pozdní doby římské, kdy je zdobení uplatňováno hlavně na hrncích (Vokolek – Jílek 2011, 23). Dekor mělkých důlků u fragmentu č. 22 (obr. 6: 3) odpovídá podle Droberjara typu 573c (1997, 38, Abb. 23). Podobná výzdoba se nachází na jedinci pocházejícího z výplně z chaty I z Hrušek. Chata je datována na základě celkového archeologického materiálu do druhé poloviny 2. století a počátku 3. století (Droberjar 1997, 85, 183, 253, Taf. 27: 11). Fragmenty č. 53 (obr. 8: 15) a 78 (obr. 10: 12) nesou vhloubený nehtový dekor složený do řad, který lze dohledat na jedincích z výplně objektů 1, 2 a 3 ze sídliště Dolních Chabrech (Jiřík – Kostka 2006, obr. 5: 3, obr. 11: 3, 4, 5, obr. 15: 1). Tento motiv vhloubené výzdoby lze zařadit především do mladší fáze pozdní doby římské a staršího stupně doby stěhování národů (Jiřík – Kostka 2006, 737, Jílek – Vích 2015, 105).

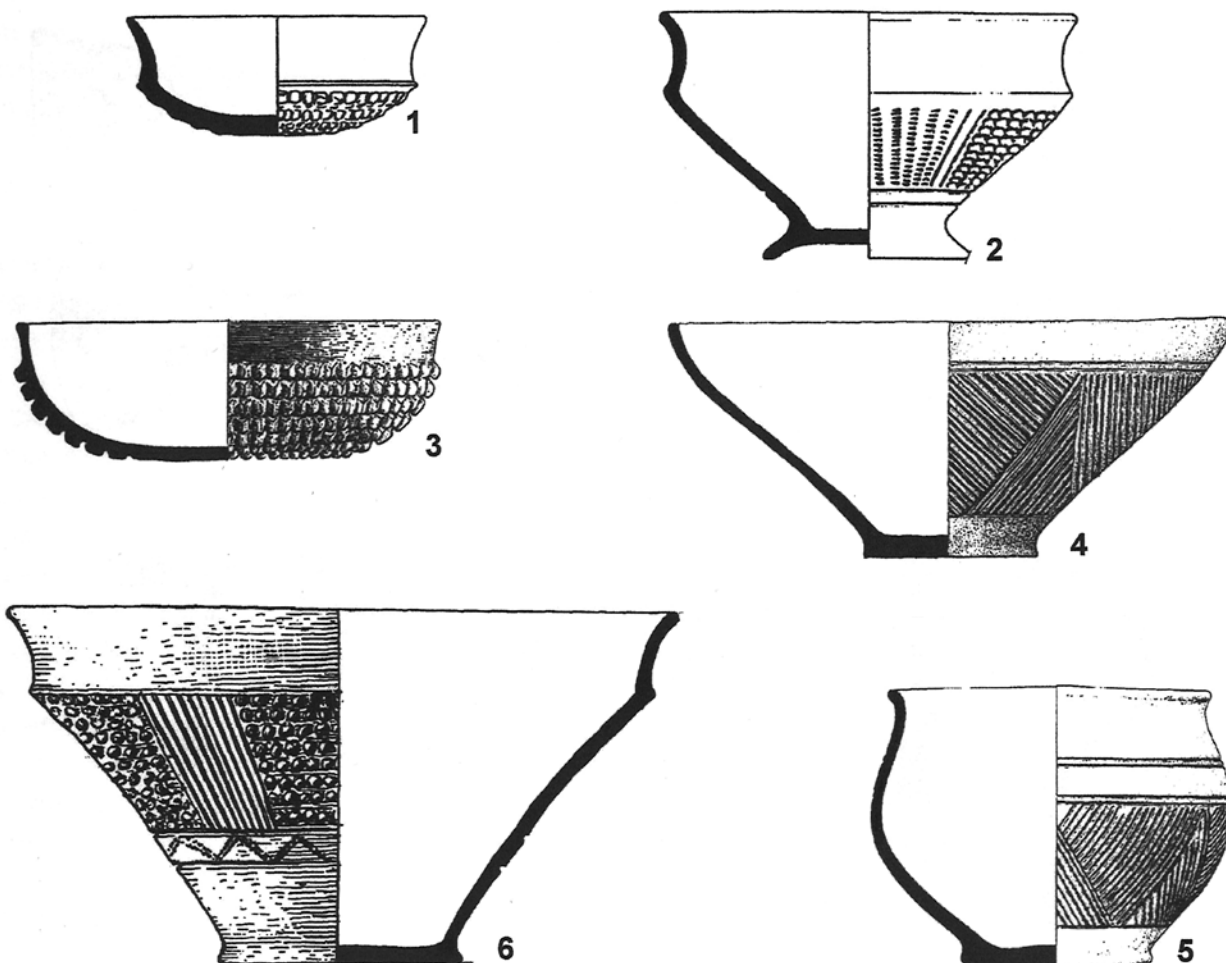
Ornament vytvořený pomocí ozubeného kolečka se vyskytuje z celého keramického inventáře na dvou jedincích a to na fragmentu č. 27 (obr. 7: 3) a fragmentu č. 76 (obr. 10: 11).

Na prvním uvedeném fragmentu je zřejmě částečně zachován radélkovaný ornament v podobě klikatky či meandru, podobné příklady jsou řazeny do stupně B2 (Vokolek – Jílek 2011). Fragment č. 76 nese výzdobu v podobě ornamentu ozubeným kolečkem umístěným pod řadou půlměsíkových kolků, které se nacházejí v horizontální linii. Téměř identický dekor byl doložen na keramickém jedinci z obj. 1 ze sídliště z Mikulovic, které se nachází jen několik kilometrů SV směrem od Dřenic (Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010, 384, 1, obr. 2: 6). Archeologický materiál z výplně tohoto objektu umožňuje jeho dataci do druhé poloviny 2. stol. až 1. třetiny 3. stol. (Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010, 389). Další podobnou výzdobu lze najít také na fragmentu, který pochází z chaty I v Dřetovicích. Výplň chaty je kladena do mladší fáze starší doby římské – stupně B2 (Motyková-Šneidrová 1967, 17, Tab. XVII: 5). Podobný dekor byl zachován rovněž na jednom jedinci v rámci keramického souboru pocházejícího z okolí Jičína. U tohoto souboru nelze dohledat bližší nálezové okolnosti a jako celek je kladen do počátku mladší doby římské (Motyková-Šneidrová 1967, 21–22, Abb. 6: 12). Dále lze zmínit vzdáleně analogickou výzdobu, kterou nesl jeden keramický jedinec z objektu 26 ze sídliště Branč. Tento fragment obsahuje stejnou kombinaci

radélkového ornamentu a půlměsícovitých kolků, které jsou však otočeny opačným směrem. Výzdoba je doplněna také plastickým dekorem a rozprostírá se na rozdílném morfologickém tvaru keramiky, než známe například z Mikulovic. Toto časové zařazení potvrzují i další ve výplni se nacházející fragmenty, které byly zdobeny radélkovou výzdobou typu 622 a 651 podle *Droberjara* (1997, 40). Dekor typu 622 byl přítomen na jedinci ve výplni chaty I z Křepic, jejíž celkový obsah archeologického materiálu odpovídá stupni B2 (*Droberjar* 1997, 186, 267–272). Nakonec je třeba zmínit, že podobný motiv se mohl nacházet i na fragmentu z Obříství, avšak na tomto jedinci se zachoval jen dekor půlměsícovitého kolku. (*Beneš* 2014, 132, Tab. XIII: 13). Tento fragment náležel objektu 813, který je kladen díky dalším charakteristickým keramickým nálezům do stupně C1 (*Beneš* 2014, 84).

Plastickou výzdobu lze doložit u fragmentů č. 4 (*obr. 4: 2*), 8 (*obr. 8: 5*), 47 (*obr. 8: 9*), 75 (*obr. 10: 10*).

Na fragmentu č. 4 (*obr. 4: 2*) se vyskytuje motiv, který můžeme pozorovat na miskách s prstencovým členěním, jejíž podobnou analogii k fragmentu z Dřenic lze najít například v Solanech (*Koutecký* 1999, 83–85, Tab. 3: 52; *Varsik* 2011, 58, obr. 25: 5). Misky s prstencovým členěním se vykytovaly především v 1. stol. n. l., ale mohly přežívat až do 2. stol. n. l. (*Varsik* 2011, 56–58). Stejný dekor v podobě dvou horizontálních plastických lišt můžeme najít například na nádobě z hrobu č. 1131 pocházející z pohřebiště Plotiště nad Labem (*Rybová* 1979, 452, Abb. 69: 10). Nádobu náleží do skupiny H7a, kterou reprezentují především dvojkónické mísy či misky na nožce (*Rybová* 1980, 109–110). Tato skupina nádob je datována do pozdní doby římské až do počátku stěhování národů (*Rybová* 1980, 108). Samotnou výzdobu v podobě dvou horizontálních lišt nelze přesně chronologicky zařadit, protože se vyskytuje po celou dobu římskou. Podobný plastický dekor jako u fragmentu č. 47 (*obr. 8: 9*), lze najít i na střepu



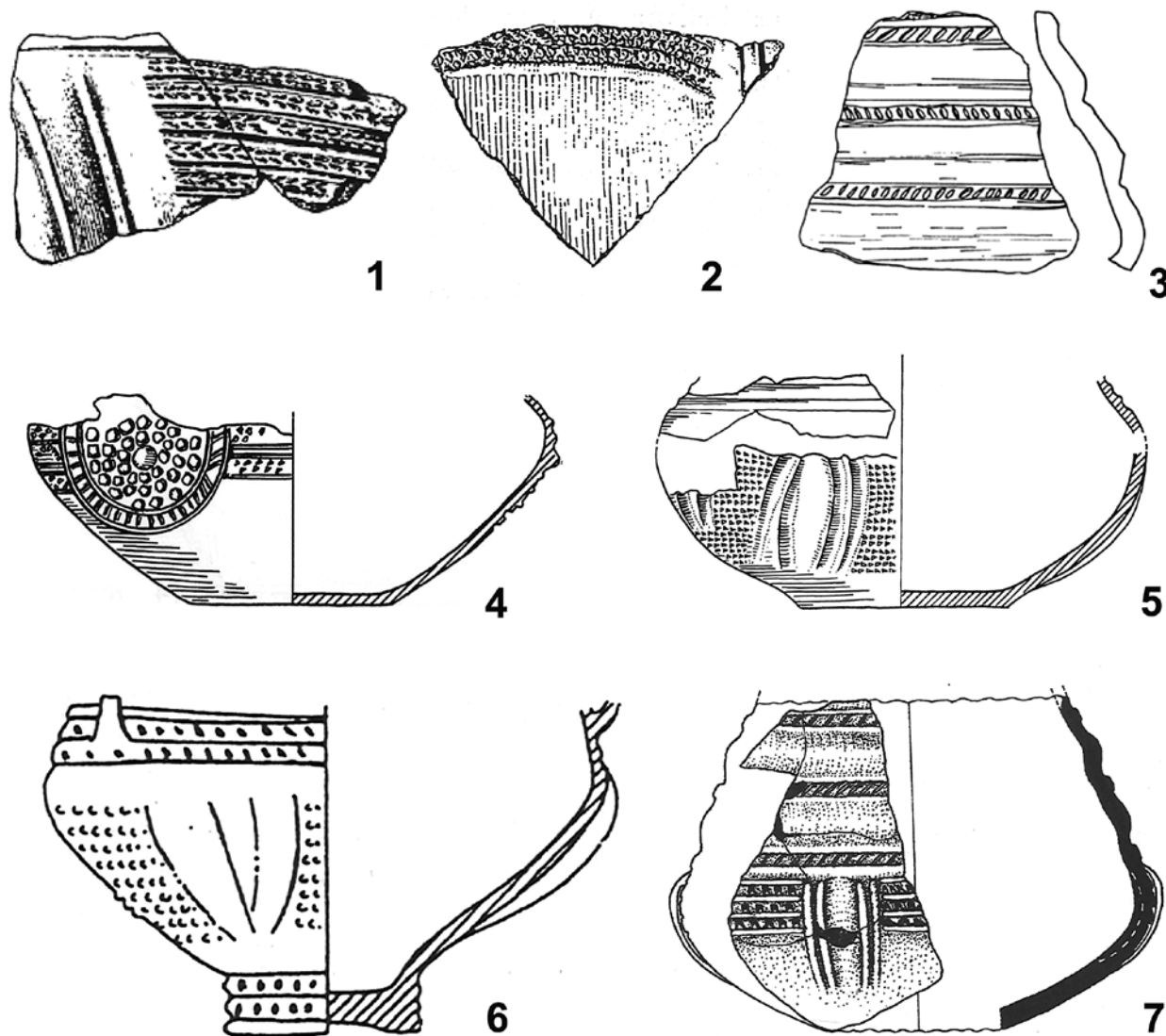
*Obr. 11* Ukázky keramiky zdobené různými plastickými vzory: 1, 2. Křepice; 3, 5. Mušov; 4. Drnholec; 6. Chrlice (*Téjral* 2008, 76, obr. 5). – *Abb. 11* Die Beispiele der Keramik mit den verschiedenen plastischen Mustern: 1, 2. Křepice; 3, 5. Mušov; 4. Drnholec; 6. Chrlice (*Téjral* 2008, 76, obr. 5).



z Velatic (*Jílek – Kuča – Sojková 2011*, 296, Tab. XIX: 3). Tento jedinec patří do souboru z rozrušených žárových hrobů, ve kterém se nacházejí předměty datované od stupně B1 až C3 (*Jílek – Kuča – Sojková 2011*, 265). Plastická výzdoba je oblíbená především v mladší době římské (*Beneš 2006*, 54; *Beneš 2014*, 82). Poškozená část horizontálního plastického výčnělku (fragment č. 75 – *obr. 10: 10*) připomíná tunelovitá ouška. Výčnělku podobné ucho bylo objeveno ve výplni jámy I na lokalitě Lety u Dobřichovic (*Halama 2006*, *obr. 11: 2*). Tento druh ucha lze klást na

základě analýzy celkového keramického inventáře z výplně objektu do stupně A (*Halama 2006*, 354), což nám potvrzují i nálezy podobných tunelovitých oušek z jiných lokalit jako například Plaňany (*Droberjar 1999*, Tab. 2: 11), Běchovice (*Venclová 1975*, *obr. 7: 11*) či Lékařova Lhota (*Žavřel 2006*, *obr. 17: 11*) anebo z Dobřichova (*Droberjar 2006*, 60, *obr. 37: 9*).

Zvláštní zdobení kombinací dvou žlábků ve tvaru písmene „U“ a dvou horizontálních plastických pásků s čárkovitými vrypy, které jsou ve dvou řadách nad sebou, se vyskytuje na fragmentu č. 1 (*obr. 4: 1*).



*Obr. 12* Přehled analogického výzdobného motivu na keramických nádobách z mladší a pozdní doby římské: 1. Červeník – objekt 1 (*Kolník 1963*, *obr. 2: 2*); 2. Ladná – chata 1 (*Tějral 1998*, *Abb. 2: 10*); 3. Sobčice – objekt 1/60 – sběr (*Vokolek – Jílek 2011*, *obr. 15: 1*); 4. Plotiště nad Labem – hrob 342 (*Rybová 1979*, *Abb. 65: 6*); 5. Plotiště nad Labem – hrob 427 (*Rybová 1979*, *Abb. 66: 10*); 6. Přnov – hrob 66 (*Rybová 1970*, *Taf. XXV: 4*); 7. Brno-Starý Lískovec (*Víchová 2003*, *obr. 12: 4*). – *Abb. 12* Der Überblick das analogische dekorative Motiv an den keramischen Gefäßen aus der jüngeren und späten römischen Zeit: 1. Červeník – Objekt 1 (*Kolník 1963*, *obr. 2: 2*); 2. Ladná – Hütte 1 (*Tějral 1998*, *Abb. 2: 10*); 3. Sobčice – Objekt 1/60 – sběr (*Vokolek – Jílek 2011*, *obr. 15: 1*); 4. Plotiště nad Labem – Grab 342 (*Rybová 1979*, *Abb. 65: 6*); 5. Plotiště nad Labem – Grab 427 (*Rybová 1979*, *Abb. 66: 10*); 6. Přnov – Grab 66 (*Rybová 1970*, *Taf. XXV: 4*); 7. Brno-Starý Lískovec – Objekt 44 (*Víchová 2003*, *obr. 12: 4*).

Do této zvláštní kategorie dekoru lze zařadit i keramický fragment č. 52 (*obr. 8: 13*), na kterém lze pozorovat dvě horizontální lišty, které jsou přesekávané krátkými záseky a mezi těmito plastickými lištami se nacházejí tři mělké žlábků. Z prostoru východních Čech pochází další fragment s touto zvláštní kombinací výzdoby, objevenou také u keramických fragmentů ze Dřenic. Jde o zlomek výdutě lahvičité – vázovité nádoby ze sídliště v Sobčicích – objekt 1/60 (*Vokolek – Jílek 2011, 22*). Tento objekt tak jako celé sídliště, lze zařadit do rozmezí druhé poloviny 2. stol. a první třetiny 3. stol. (*Vokolek – Jílek 2011, 26*). Výzdobný motiv, který je rámcově podobný nálezu z Dřenic, můžeme najít například na vázovité nádobě pocházející z výplně obj. č. 44 z lokality Brno-Starý Lískovec (*Víchová 2003, 286, obr. 12: 4*). Ve výplni obj. 44 se nacházely zlomky keramiky typu terra sigillata (typ Drag. 37) z dílen v Rheinabern, které můžeme klást do severovského a post-severovského období (210/220–233/244); (*Víchová 2003, 293*). Další příklad podobné výzdoby se nachází na míse s nožkou z lokality Ivanka, kterou J. Tejral řadí do první poloviny 3. stol. (*Tejral 1998, Abb. 2:17, 183–186*). Nakonec lze zmínit také dekor podobného charakteru, který je však obohacen ještě o barbotino, z hrobu 342 z pohřebiště Plotiště nad Labem (*Rybová 1979, 448, Abb. 65: 6*). Nádoba z tohoto hrobu má podobu nízké vázy, která patří do skupiny tvarů F3b. Další analogickou kombinaci výzdoby z této lokality můžeme najít na nádobě z hrobu 427, která patří do skupiny tvarů F3a. Skupina F3 je na tomto pohřebišti datována do průběhu 4. stol. až na poč. 5. stol. (*Rybová 1980, 137–138*).

Výzdobné motivy na keramice z první poloviny 3. stol. n. l. reprezentují různé varianty plastické výzdoby, jako například důlky, tordování, plastické pásy nebo žebra různého typu, které jsou uvnitř vyplněny rytými liniemi (vrypy); (*Tejral 1998, 186*). Počátky výskytu keramiky zdobené různými plastickými vzory můžeme klást již do druhé poloviny 2. stol. n. l. (*Tejral 2008*). Rozvoj plastické výzdoby je dále patrný zejména v 1. polovině 3. stol. (*obr. 11, 12*). Ojedinele však může přezít v různých obměnách až do pozdějšího období.

## Závěr

Porovnáme-li dochované tvary nádob s vyskytující se výzdobou, můžeme určit trvání osídlení od časné doby římské (stupeň A) až do mladší fáze pozdní doby římské (stupeň C3) s tím, že neintenzivnější sídlištní aktivity máme doloženy od mladší fáze starší doby římské (stupeň B2b) do staršího stupně mladší doby římské (stupeň C1). Nejstarší doklady osídlení jsou doloženy jen několika keramickými jedinci, jako

je například fragment č. 24 (*obr. 6: 4*), který představuje hrnec s kolmo postaveným odsazeným okrajem, nebo fragment č. 75 (*obr. 10: 10*), jehož výzdobu můžeme interpretovat jako výčnělek podobný tunelovitému oušku. Většinu analyzovaného keramického inventáře lze zařadit přibližně do úseku stupně B2–C1. Do tohoto časového vymezení spadají i nálezy tří mincí a bronzového kování opasku nebo řemení koňského postroje. Z časového úseku B2–C1, pochází nejvíce archeologického materiálu. Z tohoto období máme doloženo v prostoru v tzv. „Mikulovické planiny“ nejintenzivnější osídlení. Můžeme jmenovat např. sídliště z Mikulovic (*Sedláček – Halama – Jílek – 2008, 173; Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010, 389*) či keramické nálezy z Blata (*Jílek 2008, 42*), Třebosic (*Kašpárek 2009, 58*), Tuněchod (*Kašpárek 2009, 64*) a zřejmě i z Ostřešan (*Kašpárek 2009, 58, 64*). Mladší dobu římskou reprezentuje fragment bronzové spony s vysokým zachycovačem (*obr. 8: 2*), který můžeme klást do stupně C1. Zlomek bronzové spony s dlouhou klínovitou nožkou bez samostřilovitého vinutí a jehly lze datovat do stupně C2 (*obr. 8: 1*), kdy registrujeme jejich největší oblibu. Tento mladší úsek doby římské je ve sledovaném keramickém souboru zastoupen jen velmi sporadicky, můžeme například uvést fragmenty č. 53 (*obr. 8: 15*) a 78 (*obr. 10: 12*). Na zkoumané lokalitě v Dřenicích jsou obdobné příhodné podmínky jako u výše uvedených nalezišť z tzv. Mikulovické planiny. Jde o blízký vodní zdroj, který představuje buď bezejmenný tok, jenž se vlévá do Bylanky či Chrudimky, anebo jsou to přímo tyto jmenované říční toky. Obě řeky, Chrudimka i Bylanka, jsou levými přítoky Labe, které mohlo společně s Loučnou tvořit důležitý komunikační koridor na Moravu (*Jílek 2015, 26*). Sledování této oblasti dále pokračuje v podobě záchranných archeologických výzkumů a povrchové prospekce.

## Zusammenfassung

Die Lokalität liegt bei Dřenice (*Abb. 1, 2, 3*) und die Funde kommen nur aus Feldbegehungen. Diese Feldbegehungen wurden in Jahren 1967, 1973, 1984, 1985, 2009, 2010, 2011 und 2012 gemacht. Das keramische Inventar enthalte die Funde von der älteren römischen Kaiserzeit (Stufe A) bis spätrömischen Kaiserzeit (Stufe C3). In die älteren römischen Kaiserzeit können wir ein Fragment – 75 (*Abb. 10: 10*) bestimmen. Die jüngere und spätrömische Kaiserzeit repräsentieren die Funde zwei bronzene Fibeln (*Abb. 8: 1, 2*) und nur zwei keramische Fragmente – 53 (*Abb. 8: 15*) und 78 (*Abb. 10: 12*). Wir haben am meisten die Funde aus dem Umbruch der älteren römischen Kaiserzeit und jüngeren römischen Kaiserzeit bestimmen (Stufe B2–C1). Die Fundstelle Dřenice (Bez. Chrudim) zusammen mit den Fundstellen Třebosice (Bez. Pardubice), Dražkovice (Bez. Pardubice), Mikulovice (Bez. Pardubice), Ostřešany (Bez. Pardubice), Blato (Bez. Pardubice) und Tuněcho-

dy (Bez. Chrudim) im Gebiet sog. „Mikulovická planina“ gehören. Die Funde aus Dřenice füllen die Erkenntnis von der Besiedlung aus der römischen Kaiserzeit.

## Literatura

- Almgren, O. 1923:* Studien über Nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinzial-römischen und südrussischen Formen. Mannus-Bibliothek Nr. 32. Leipzig.
- Beneš, Z. 2006:* Sídliště z pozdní doby římské v Mořicích. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno.
- Beneš, Z. 2010:* Dobroměřice u Loun a Březno u Chomutova – dvě sídliště doby římské v severozápadních Čechách. In: J. Beljak – G. Březinová – V. Varsík (eds.): *Archeológia barbarov 2009. Archaeologica Slovaca Monographiae. Communications, Tomus 9. Nitra 2010*, 67–112.
- Beneš, Z. 2014:* Germánské osídlení v době římské. In: M. Popelka – R. Šmidtová (ed.): *Výsledky archeologického výzkumu polokulturní lokality Obráštví, 1. část. Praehistorica 32/1*, 75–152.
- Břicháček, P. – Košnar, L. 1998:* Sídliště z doby římské v Berouně-Závodí. *Praehistorica 23*, 61–93.
- Dohnálková, I. – Thér, R. 2007:* Dva pyrotechnologické objekty z lokality Tuněchody, okr. Chrudim. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové 33*, 146–158.
- Droberjar, E. 1988:* Sídliště z doby římské ve Vlčnově-Dolním Němčí a projevy římského impéria ve středním Pomoraví (rkp. SVOČ, ulož. na ÚAM FF MU). Brno.
- Droberjar, E. 1997:* Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. *Fontes Archaeologici Pragenses 21*.
- Droberjar, E. 1999:* Od plaňanských pohárů k vinařické skupině. *Sborník Národního muzea, řada A-historie 53*.
- Droberjar, E. 2006:* Plaňanská skupina grossromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: E. Droberjar, E. – M. Lutovský (eds.) 2006: *Archeologie barbarů 2005. Sborník prací z I. Protohistorické konference „Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“*. Praha, 11–90.
- Faltysová, H. – Bárta, F. a kol. 2002:* Pardubicko. Chráněná území ČR, svazek 4. Brno – Praha.
- Halama, J. 2006:* Polozapomenuté nálezy z doby římské z Letů u Dobřichovic, okr. Praha-západ. In: E. Droberjar – M. Lutovský (eds.) 2006: *Archeologie barbarů 2005. Sborník prací z I. Protohistorické konference „Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“*. Praha, 337–359.
- Chytrá, H. 2005:* Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě na jihozápadním Slovensku. Rukopis bakalářské práce. Ústav archeologie a muzeologie, FF MU, Brno.
- Chytrá, H. 2011:* Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě na jihozápadním Slovensku. In: E. Droberjar (ed.): *Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica 1. Olomouc*, 389–394.
- Jílek, J. 2008:* Nálezy z doby římské z Blata (okr. Pardubice). *Východočeský sborník historický 15*, 39–45.
- Jílek, J. 2015:* Osídlení dolního toku řeky Loučné v době římské. *Východočeský sborník historický 27*, 5–43.
- Jílek, J. – Kuča, M. – Sojková, T. 2011:* Pohřebiště z doby římské ve Velaticích. *Slovenská archeológia 59/2*, 235–309.
- Jílek, J. – Vich, D. 2015:* Nové poznatky o době stěhování národů v východních Čechách a na českomoravském pomezí. In: M. Popelka – R. Šmidtová – Z. Beneš (ed.): *Od Skandzy k Dunaji, od Rýna k Pasłęce. Sborník k 70. narozeninám Lubomíra Košnara. Praehistorica 32/2*, 99–112.
- Jiřík, J. – Kostka, M. 2006:* Germánské sídliště v Dolních Chabrech. *Archeologie ve středních Čechách 10*, 713–742.
- Kašpárek, F. 2008:* Germánské sídliště z doby římské ve Slatnicích na Olomoucku. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Archeologie barbarů 2007. Chronologické, Ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno 37*. 177–200.
- Kašpárek, F. 2009:* Osídlení z doby římské na tzv. Mikulovické planině, okr. Pardubice a Chrudim. Na příkladu vybraných lokalit. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie, FF MU, Brno.
- Kašpárek, F. J. 2015:* Sídliště z pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů z Dražkovic (okr. Pardubice). In: M. Popelka – R. Šmidtová – Z. Beneš (eds.): *Od Skandzy k Dunaji, od Rýna k Pasłęce. Sborník k 70. narozeninám Lubomíra Košnara. Praehistorica 32/2*, 143–171.
- Kalferst, J. – Sigl, J. – Vokolek, V. 1989:* Archeologické nálezy získané v letech 1987–1988. *Zpravodaj KMVČ 16/1*, 3–19.
- Kalferst, J. – Sigl, J. – Vokolek, V. 1990:* Nové archeologické přírůstky KMVČ v Hradci Králové v roce 1989. *Zpravodaj KMVČ 17/1*, 3–21.
- Kolník, T. 1963:* Sídliště z mladší doby římské v Červeníku. *Študijné zvesti 11*, 113–132.
- Kolník, T. – Varsík, V. – Vladár, J. 2007:* Branč. Germánská osada z 2. až 4. storočia. *Archaeologica Slovaca Monographiae Catalogi 10. Nitra*.
- Koutecký, D. 1999:* Chata z doby římské v Solanech, okr. Litoměřice. In: P. Čech (ed.): *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993–1997. Most*, 93–101.
- Koutecký, D. – Venclová, N. 1979:* K problematice osídlení severozápadních Čech v době laténské a římské. Sídliště Počeradý I a II. *Památky archeologické 70/1*, 42–130.
- Motyková-Šneidrová, K. 1963:* Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses 6*.
- Motyková-Šneidrová, K. 1965:* Žárové pohřebiště z Tvršic na Žatecku. *Památky archeologické 56/1*, 115–148.
- Motyková-Šneidrová, K. 1967:* Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses 11*.
- Motyková, K. – Pleiner, R. 1987:* Die römerzeitliche Siedlung mit Eisenhütten in Ořech bei Prag. *Památky archeologické 78*, 371–448.
- Papineschi, J. – Těs, R. – Tichý, R. 2004:* Třetí kampaň archeologického výzkumu v cihelně Tuněchody (dobývací prostor Úhřetice I.) v roce 2003. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové 30*, 111–124.
- Pernička, M. R. 1971:* K rekonstrukci vývoje keramiky v době římské na Moravě. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 16*, 133–146.
- Rosůlek, F. K. 1903–04:* Pardubicko, Holicko, Přeloučsko I. Přírodní poměry. Pardubice.
- Rybová, A. 1970:* Das Brandgräberfeld der jüngeren römischen Kaiserzeit von Pňov. *Archeologické studijní materiály 9*.

- Rybová, A. 1979: Platiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. – 5. Jahrhundert u. Z. I. Teil. *Památky archeologické* 70/2, 353 – 489.
- Rybová, A. 1980: Platiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. – 5. Jahrhundert u. Z. II. Teil. *Památky archeologické* 71/1, 93–224.
- Sedláček, R. 2006: Záchraný archeologický výzkum při stavbě silnice I/37 Jesničanky-Medlešice v roce 2004 a 2005. *Zpravodaj muzea v Hradci Králové* 32, 90–98.
- Sedláček, R. – Kašpárek, F. – Jílek, J. 2010: Sídlištní nálezy z doby římské z Mikulovic, okr. Pardubice (stav k roku 2008). In: J. Beljak – B. Gertrúda – V. Varsík: *Hospodárstvo Germánov. Sídliškové a ekonomické struktury od neskorej doby laténskej po včasný stredovek. Archaeologica Slovaca Monographiae. Communicationes* 10, 371–418.
- Sedláček, R. – Beneš, J. – Čejková, A. – Kolář, T. – Komárková, V. – Kyncl, T. – Novák, J. – Nováková, K. – Světlík, I. 2008: Studna z doby římské z Dražkovic u Pardubic: komplexní archeologická a archeobotanická analýza. In: J. Beneš – P. Pokorný (eds.): *Bioarcheologie v České republice. České Budějovice – Praha*, 285–330.
- Sedláček, R. – Halama, J. – Jílek, J. 2008: Nové germánské sídliště s nálezem Terry sigillaty v Mikulovicích, okr. Pardubice. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (eds.): *Archeologie barbarů 2008: Barbarské sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno* 37, 161–176.
- Sedláček, R. – Kašpárek, F. – Jílek, J. 2010: Sídlištní nálezy z doby římské z Mikulovic, okr. Pardubice (stav k roku 2008). In: J. Beljak – B. Gertrúda – V. Varsík: *Hospodárstvo Germánov. Sídliškové a ekonomické struktury od neskorej doby laténskej po včasný stredovek. Archaeologica Slovaca Monographiae. Communicationes* 10, 371–418.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1986: Archeologické nálezy v roce 1985. *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 13/1, 5–23.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1978: Záchraný výzkumy a další terénní akce AO K MVČ provedené v roce 1977. *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 5/1, 3–11.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1983: Nové archeologické nálezy v roce 1982. *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* 10/1, 5–11.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1987: Dřenice, o. Bylany, okr. Chrudim. *Výzkumy v Čechách 1984–1985*, 45.
- Schulze, M. 1977: Die spätkaiserzeitlichen Armbrustfibeln mit festem Nadelhalter. *Antiquitas* Bd. 19. Bonn.
- Tejral, J. 1969: Keramické nálezy z doby římské v Hraběticích, okr. Znojmo. *Archeologické rozhledy* 21, 525–534.
- Tejral, J. 1982: *Morava na sklonku antiky*. Praha.
- Tejral, J. 1989: K otázce pozdně římských sídlišť „zlechovského typu“. *Časopis Moravského muzea* 74, 77–88.
- Tejral, J. 1998: Die Besonderheiten der germanischen Siedlungsentwicklung während der Kaisezeit und der frühen Völkerwanderungszeit in Mähren und ihr Niederschlag im archäologischen Befund. In: A. Leube (ed.): *Haus und Hof im östlichen Germanien. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie Band 50, Schriften zur Archäologie der germanischen und slawischen Frühgeschichte* 2, 181–207.
- Tejral, J. 2008: Ke zvláštnostem sídlištního vývoje v době římské na území severně od středního Dunaje. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Archeologie barbarů 2007. Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno* 37, 67–98.
- Tejral, J. – Jelínková, D. 1980: Nové nálezy z doby římské v Brodě nad Dyjí. *Archeologické rozhledy* 32, 394–412.
- Válek, B. 1964: *Půdy východních Čech. Havlíčkův Brod*.
- Vachútová, D. 2007: Sídliště z pozdní doby římské v Kostelci na Hané-Kozí Bradě. In: E. Droberjar – O. Chvojka (eds.): *Archeologie barbarů 2006. sborník příspěvků z II. Protohistorické konference. Archeologické výzkumy v jižních Čechách. Supplementum* 3, svazek 2, 395–432.
- Varsík, V. 2011: Germánské osídlenie na východnom predpolí Bratislavy. Sídliška z doby rímskej v Bratislave-Trnávce a v okolí, *Archaeologica Slovaca Monographiae* 18.
- Venclová, N. 1975: Sídliště laténsko-římského horizontu v Běchovicích. *Archeologické rozhledy* 13, 400–428.
- Víchová, D. 2003: Sídliště z mladší doby římské v Brně-Starém Lískovci. *Pravěk NŘ* 12 (2002), 271–318.
- Thér, R. – Droberjar, E. a kol. 2010: Vápenické pece z doby římské v lokalitě Tuněchody, okr. Chrudim. *Archeologické rozhledy* 62, 326–347.
- Vlach, M. 2007: Nové sídlištní nálezy z mladší a pozdní doby římské ze Sudoměřic (okr. Hodonín). In: E. Droberjar – O. Chvojka (eds.): *Archeologie barbarů 2006. sborník příspěvků z II. Protohistorické konference. Archeologické výzkumy v jižních Čechách. Supplementum* 3, svazek 2, 449–472.
- Vokolek, V. 1982: Tuněchody, okr. Chrudim. *Výzkumy v Čechách 1978–79*, 139.
- Vokolek, V. 1989: Pravěk. In: F. Šebek, (ed.): *Dějiny Pardubic. Díl I. Pardubice*, 12–26.
- Vokolek, V. – Jílek, J. 2011: Osada z doby římské v Sobčicích, okr. Jičín. *Východočeský sborník historický* 19, 3–57.
- Zavřel, P. 2006: Současný stav poznání plaňanského horizontu v jižních Čechách. In: E. Droberjar – M. Lutovský (eds.) 2006: *Archeologie barbarů 2005. Sborník prací z I. Protohistorické konference „Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“*. Praha, 237–256.

Mgr. František Janošek Kašpárek  
Východočeské muzeum v Pardubicích  
kasparek@vcm.cz